

برنامه ریزی و کنترل پروژه

دکتر فریبرز جولای

دانشکده فنی دانشگاه تهران

سر فصل ها

• مفاهیم اولیه مدیریت پروژه

• مراحل برنامه ریزی

شکست پروژه (فهرست فعالیت ها)

تخمین زمان

رسم شبکه

محاسبات CPM

مقابله هزینه - زمان

تخصیص منابع

• مباحث تکمیلی

کنترل پروژه (زمان و هزینه)

برنامه ریزی ریاضی

شبکه های تقدم - تاخر

شبکه های احتمالی

• سایر حوزه های مدیریت پروژه

References:

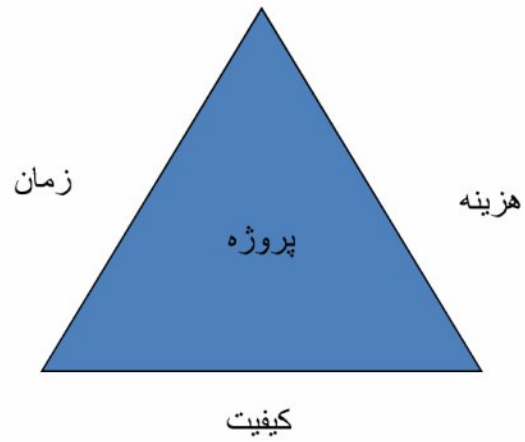
1. Project management with CPM, PERT & precedence diagramming, by Moder, Phillips

منابع فارسی:

- مدیریت و کنترل پروژه، دکتر شیرمحمدی
- مدیریت و کنترل پروژه، دکتر نادری پور

تعریف پروژه:

مجموعه ای از فعالیت های منحصر به فرد با یک هدف از قبل تعیین شده.

• پروژه موفق پروژه ایست که در زمان تعیین شده و با هزینه مشخص و با کیفیت مورد نظر اجرا گردد.

فرآیند پیشنهاد پروژه:

سازمان ← مأموریت اصلی ← برنامه ← پروژه ها

تنظیم دستور کار
شرح خدمات + امکان سنجی

فاز 1: پیش برنامه ریزی

Scheduling
Planning

فاز 2: برنامه ریزی

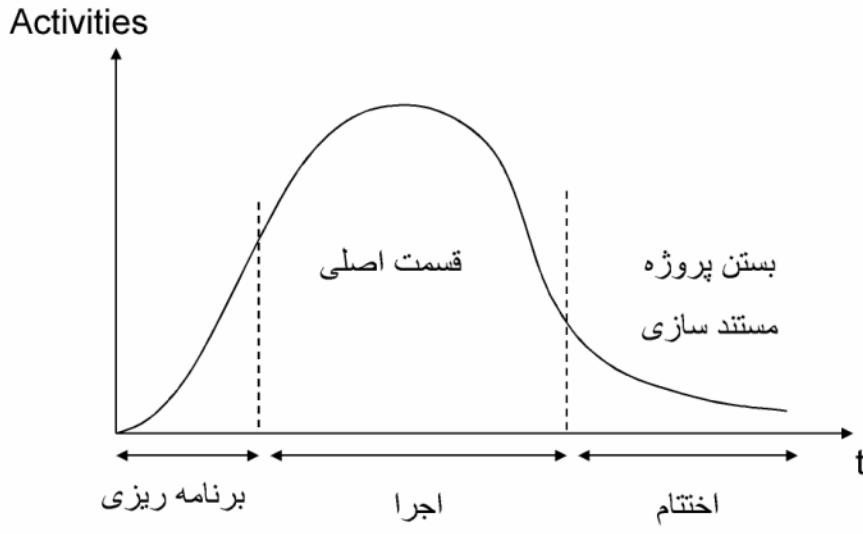
Executive
اجرا (گزارش گیری پیشرفت)

فاز 3: اجرا

Closing
مستند سازی

فاز 4: ختم پروژه

• چرخه حیات پروژه

• در فاز برنامه ریزی خطای زیاد قابل قبول است، مخصوصا اگر عمر پروژه بیش از یک سال باشد

فاز برنامه ریزی پروژه:

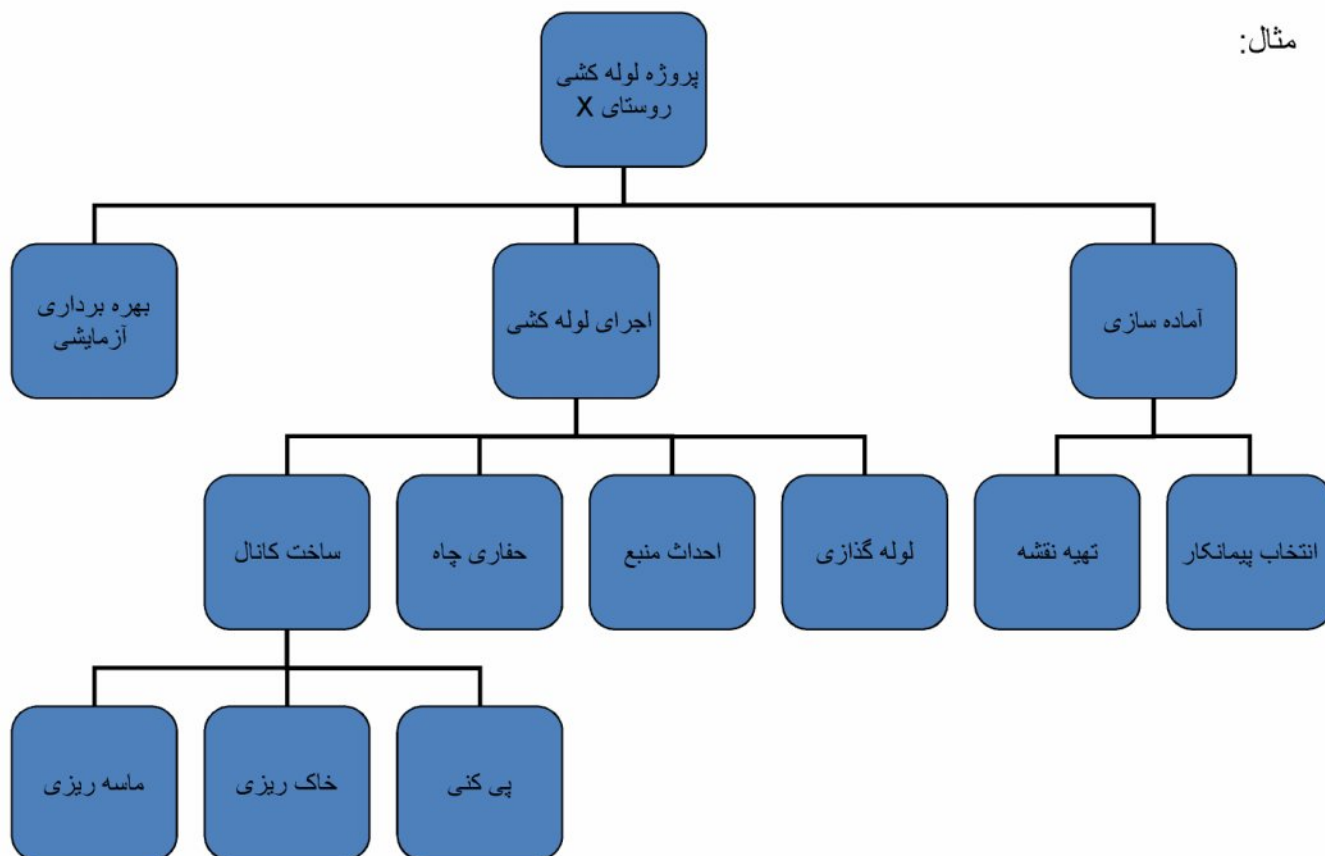
الف- تعیین فهرست فعالیت ها (شکست پروژه WBS)

روش های سلیقه ای و مختلف وجود دارد:

1- شکستن پروژه براساس مراحل اجرای آن Phase Orientation Approach

- هر مرحله شامل فعالیت ها و کارهای خاصی است که آن را از سایر مراحل متمایز می سازد.
- در پایان هر مرحله، نتایج بدست آمده برای شروع مرحله بعد لازم است.
- افراد مختلف می توانند تقسیم بندی متفاوتی نسبت به هم داشته باشند.

مثال:

•فعالیت ها را تا جایی می شکنیم که فعالیت ها قابل کنترل، برنامه ریزی، مدیریت، تخمین و ... باشد.

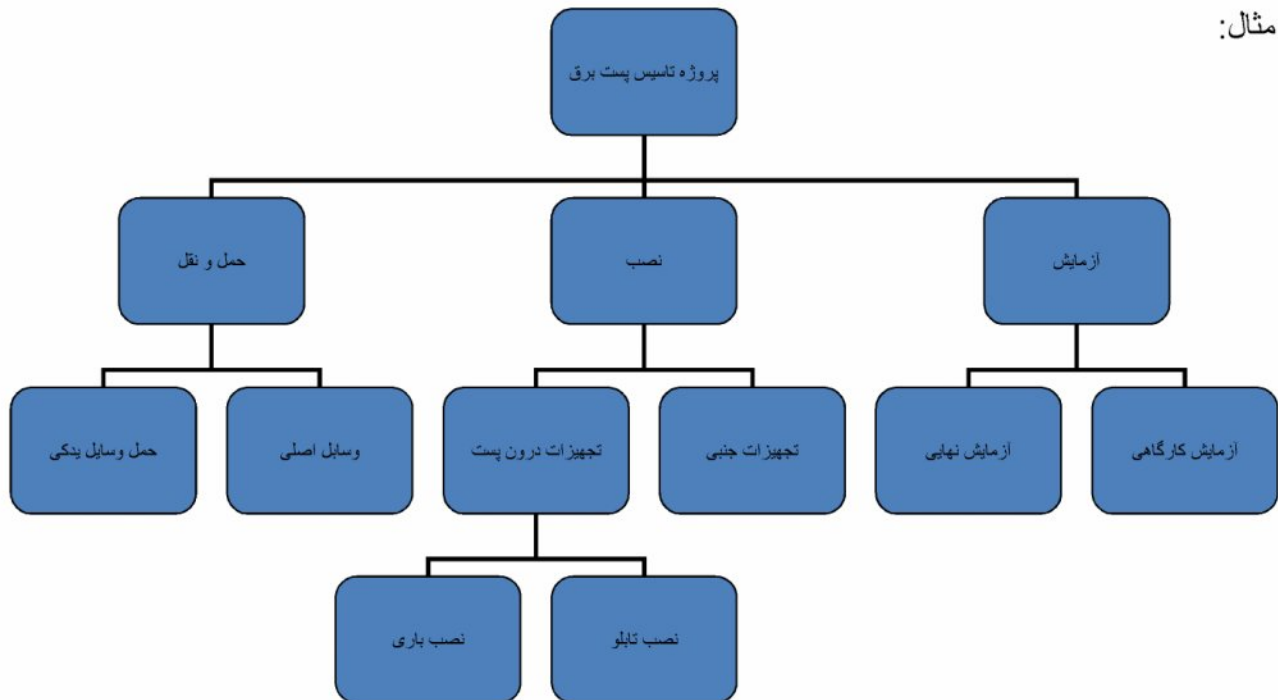
Function Orientation Approach

2- شکستن پروژه بر اساس موضوعات و کارهای عمده پروژه

• کارهای اصلی که ما را به هدف برساند در هر سطح لحاظ می شود.

• عناصر تشکیل دهنده یک جزء در یک سطح به عناصری از همان جنس در سطوح بعدی شکسته می شود.

مثال:

روش سیستماتیک تهیه فهرست فعالیت ها:

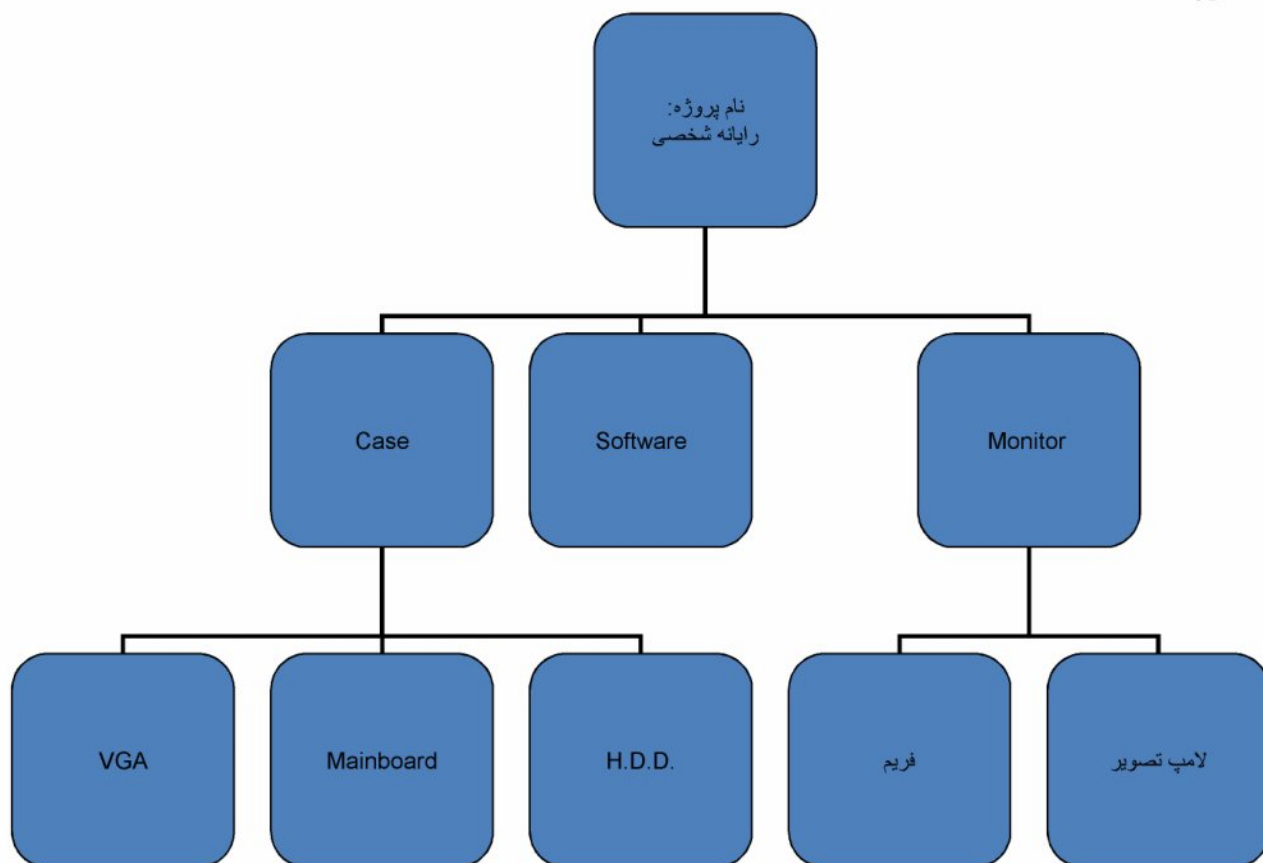
1. تهیه نمودار (PCWBS (Project Control Work Breakdown Structure)
(نمودار ارقام قابل تحویل)
2. تهیه نمودار (FWBS (Functional Work Breakdown Structure) (نمودار وظایف پروژه)
3. تهیه ماتریس (وظایف / ارقام قابل تحویل)
4. تهیه فهرست فعالیت ها (AL(Activity List)

:PCWBS

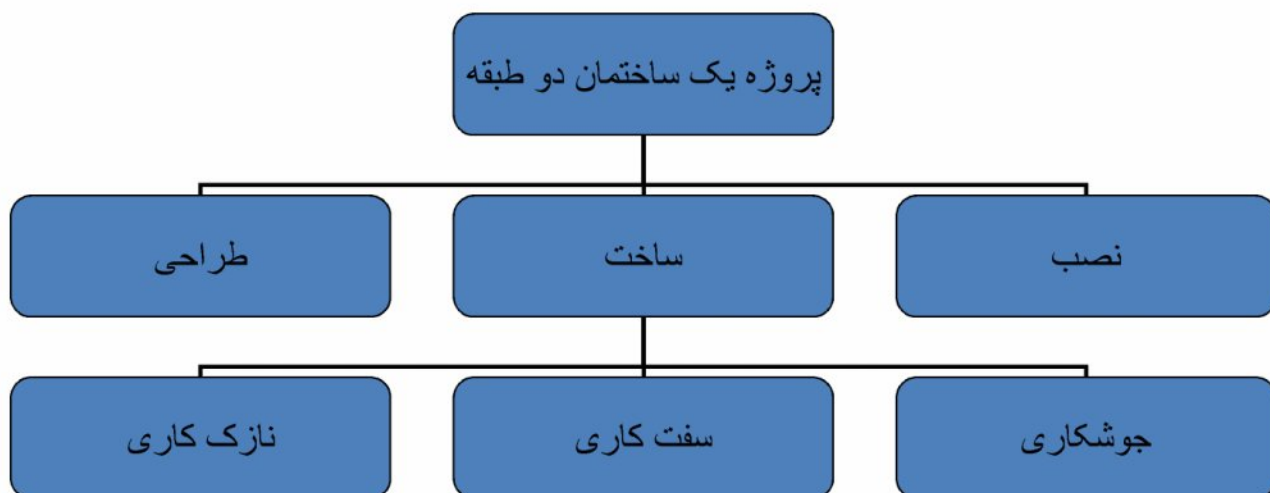
تجزیه و تحلیل سلسله مراتبی (سطح به سطح) یک پروژه به ارقام قابل تحویل (End – Deliverables)
ارقام قابل تحویل: محصولات، تجهیزات، ماشین آلات، تسهیلات، نرم افزار، دستور العمل و ... و هر آنچه برای تکمیل پروژه لازم است.

- توجه ما به Things خواهد بود نه فعالیت های لازم
- تمام اجزاء سطوح با اسم نشان داده می شوند (از فعل استفاده نشود)
- هر سطحی که شکسته می شود ارقام جزء بالاتر خود را نشان می دهد.

مثال:

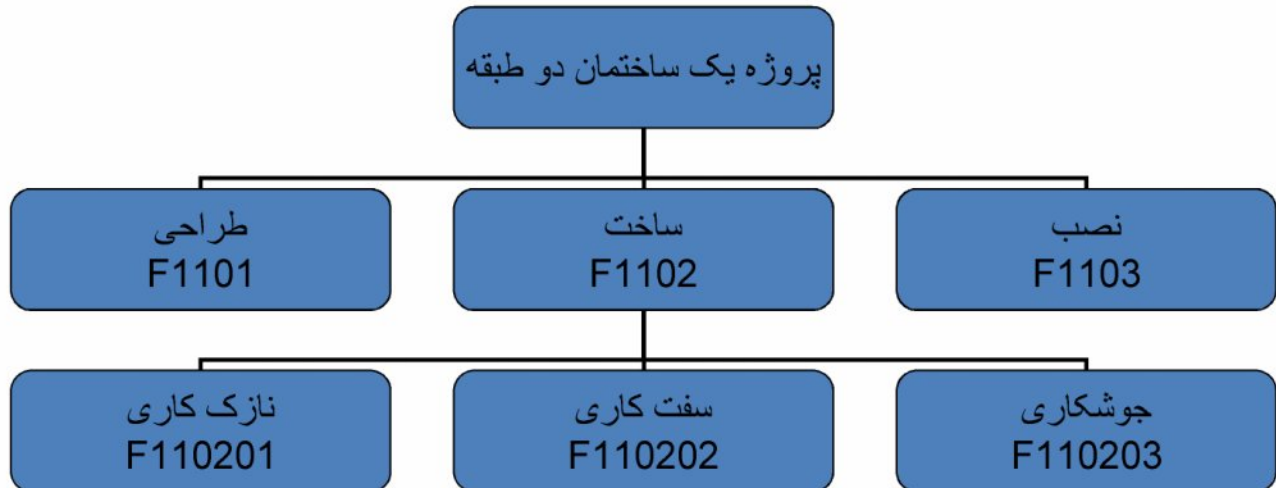

ساختار تقسیم عملیات یک پروژه (سلسله مراتبی) FWBS

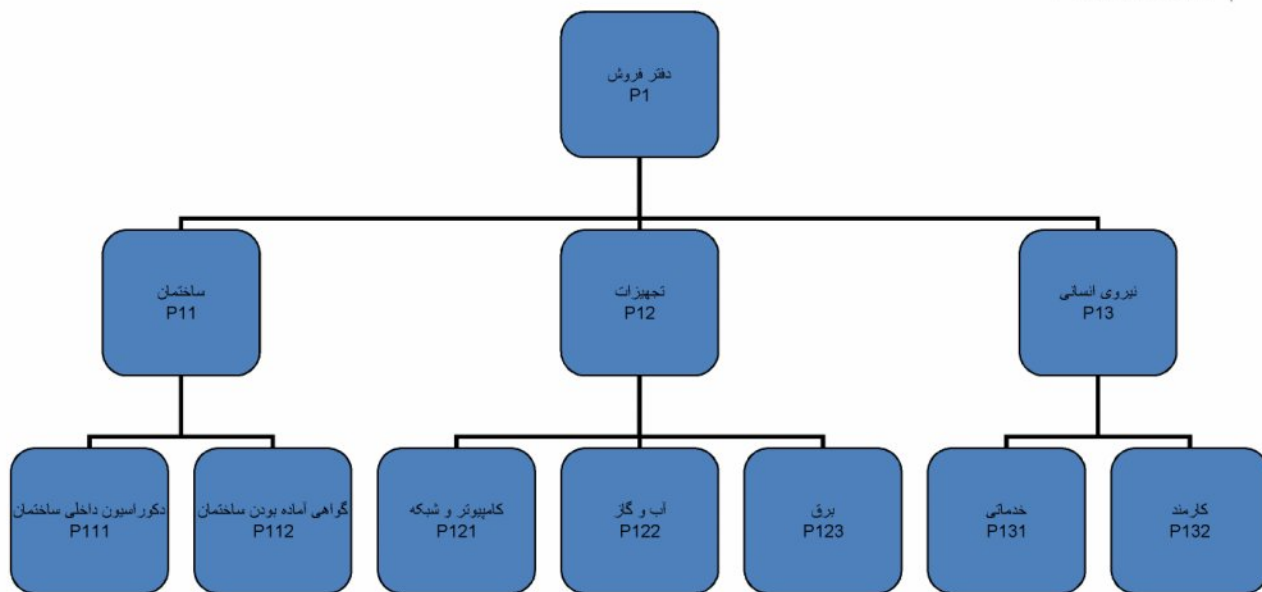
- در رسم FWBS نحوه انجام کار مطرح نیست.
- نمودار عملیات مدیریتی را نیز شامل می شود.
- لزوماً با ساختار سازمانی اجرایی پروژه مطابقت ندارد.
- بصورت سلسله مراتب عملیات رسم می شود.

- در عناوین گره های درخت از افعال استفاده می شود.
- در صورت تمایل می توان کدگذاری خاص داشته باشد. (متفاوت از نمودار PCWBS)

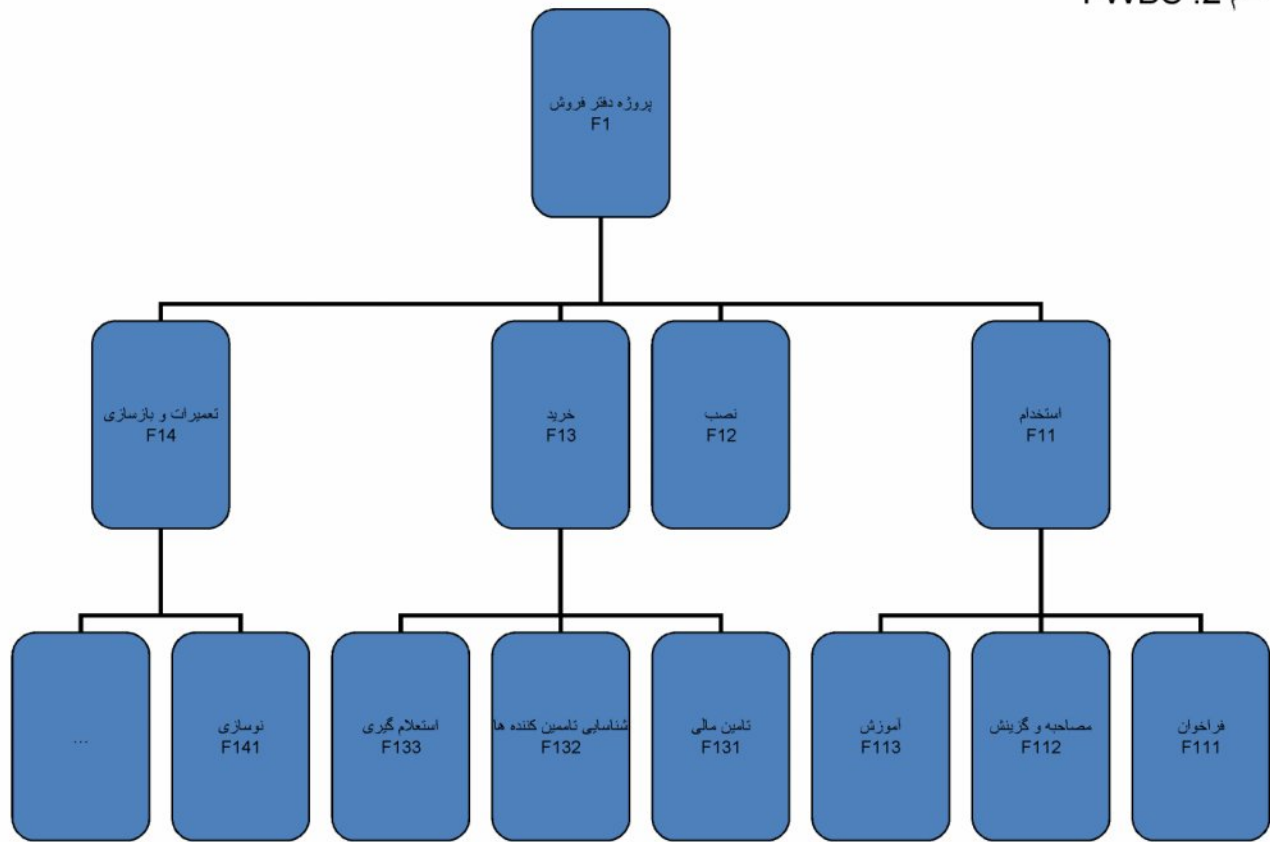

مثال:

گام 1: PCWBS

نکته: تقسیم بندی می تواند سلیقه ای باشد.

فعالیت : فعل + اسم

مثال: نصب + موتورخانه / نصب + شبکه کامپیوتری / خرید + لوازم اداری / استخدام + کارمند

• در هر سلول از ماتریس مسئول انجام با تحویل مشخص می شود. (شخصیت حقیقی یا حقوقی)

• اگر مسئول یک سلول مشخص شد، لزومی ندارد برای سطوح پایین دستی آن مسئول تعیین شود و برعکس

• اگر پس از تهیه فهرست فعالیت ها یا در حین انجام پروژه تغییراتی در پروژه روی داد یا فعالیتی لازم بود اجرا شود، هیچگاه مستقیماً در فهرست تهیه شده تغییرات را اعمال نمی کنند.

ردیف	نام فعالیت	کد فعالیت	شرح
1	استخدام کارمند	F11P111	...
...	...	...	...

شناسایی روابط تقدم – تاخر بين فعاليت ها

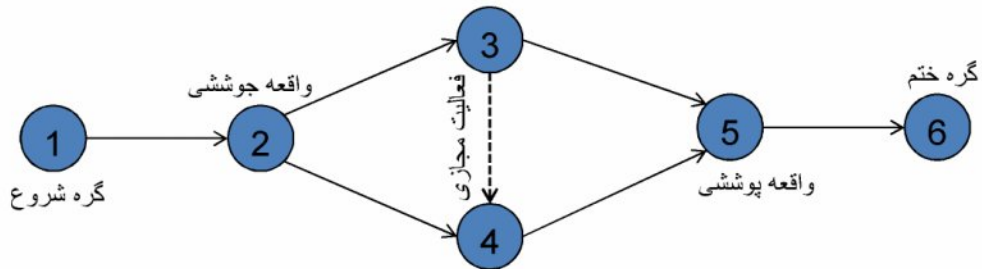
1. محدودیت های فیزیکی و فنی در پروژه
2. محدودیت (روابط) منطقی
  - تشخیص تیم پروژه برای بهتر انجام شدن فعاليت های پروژه، روابط تقدم تاخري بين فعاليت را تعيين می کند
3. محدودیت های سازمانی (روابط سازمانی)
  - قوانین داخلی یا محیط پیرامون و مقررات ملی و دولتی لازم می دارند بعضی فعاليت ها پيش نیاز سایر فعاليت ها باشند.
4. محدودیت منابع مورد نیاز برای اجرای فعاليت ها

ردیف	کد فعاليت	شرح فعاليت	فعاليت های پيش نیاز

رسم شبکه فعالیت ها:

نحوه نمایش فعالیت ها توسط شاخه های جهت CPM (Critical Path Method) برای فعالیت

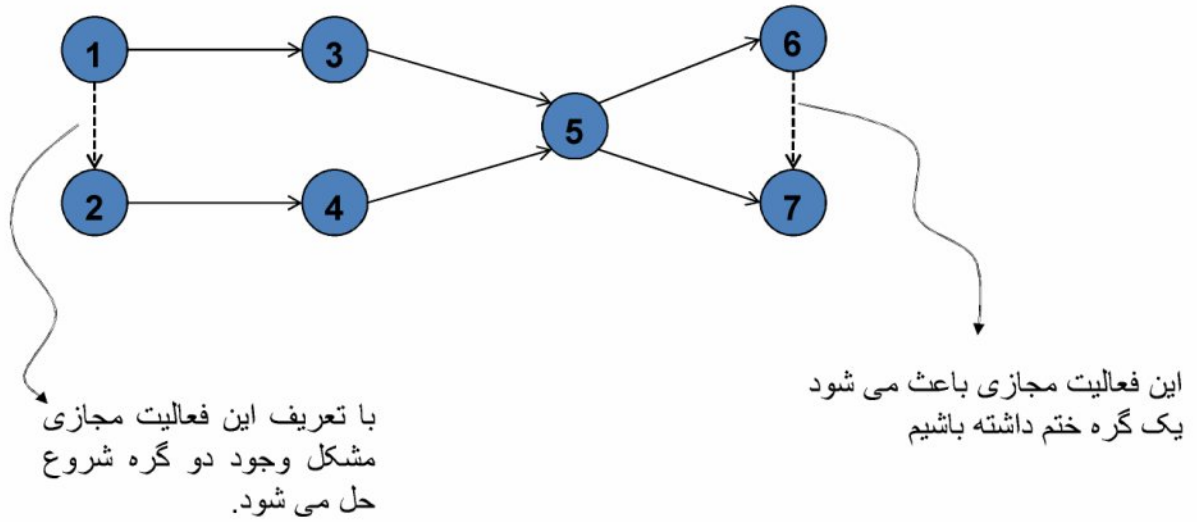
های قطعی

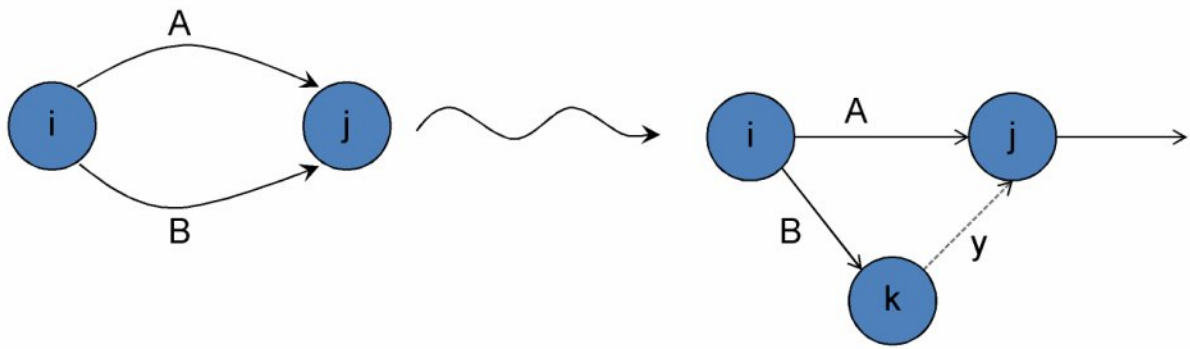

- هر فعالیت با یک شاخه جهت دار با گره ختم و شروع مشخص می شود. معمولا در هنگام رسم شبکه اطلاعات دیگری نظیر طول زمان اجرای فعالیت را نشان می دهد.
- (گره) وقایع پروژه مصادف با زمان های ختم یا زمان های شروع یک یا چند فعالیت تعریف می شوند.
- شبکه های AOA دارای یک گره شروع و یک گره ختم هستند.
- می توان انواع گره های پوششی و جوششی و هر دو را داشت.

فعالیت های مجازی Dummy Activity

فعالیتی است که نه منبع نیاز دارد نه دارای زمان اجراست. تنها به دلیل صحیح بودن شبکه در نمایش روابط تقدم - تاخر بین فعالیت ها لازم است.

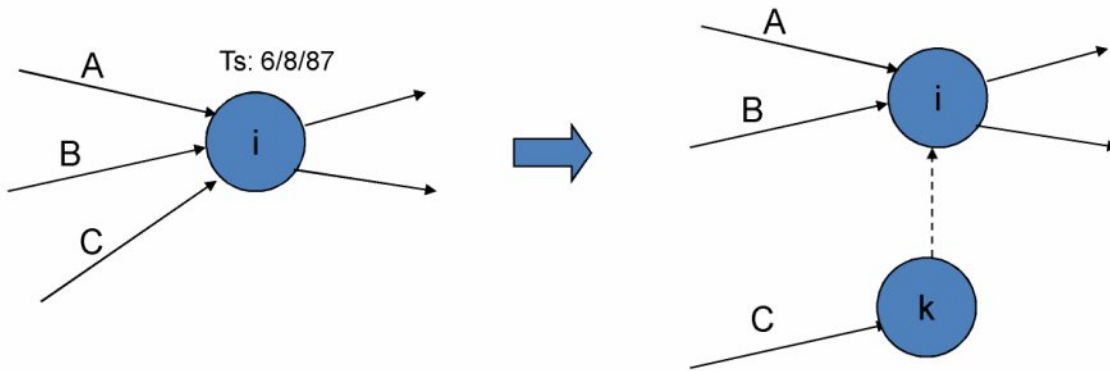

در شبکه، فعالیت های مجازی باید حداقل باشد

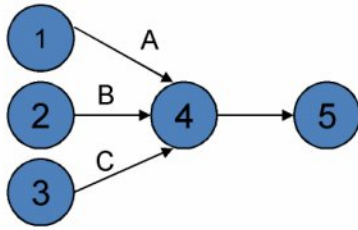
کاربردهای فعالیت های مجازی:

1. داشتن یک گره شروع
2. در نظر گرفتن روابط منطقی صحیح
3. در صورتیکه یک زمان مشخص برای یک گره تعیین شده باشد ولی لزوماً تمام شاخه های وارد به آن مد نظر نبوده است.

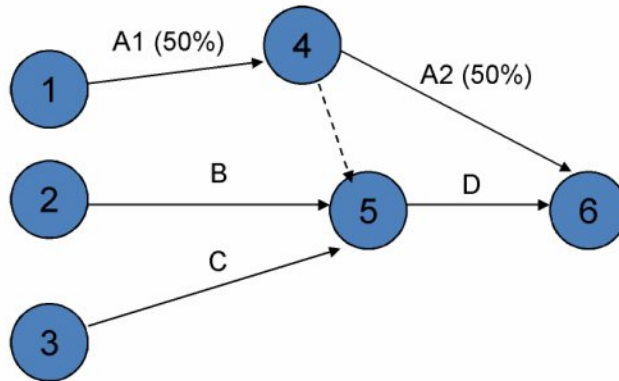

4. در حالت وجود نیم وابستگی

مثال: چهار فعالیت A, B, C, D به صورت زیر مرتبط با هم هستند:

فعالیت D به طور کامل به فعالیت های B, C وابسته است ولی پس از اجرای 50% از فعالیت A نیز می تواند آغاز شود.

d_{ij} = (duration) ij برای اجرای فعالیت

E_i = زودترین زمان ممکن برای وقوع واقعه آام

ES_{ij} = زودترین زمان شروع فعالیت ij

EF_{ij} = زودترین زمان ختم فعالیت ij

L_i = دیرترین زمان وقوع واقعه آام

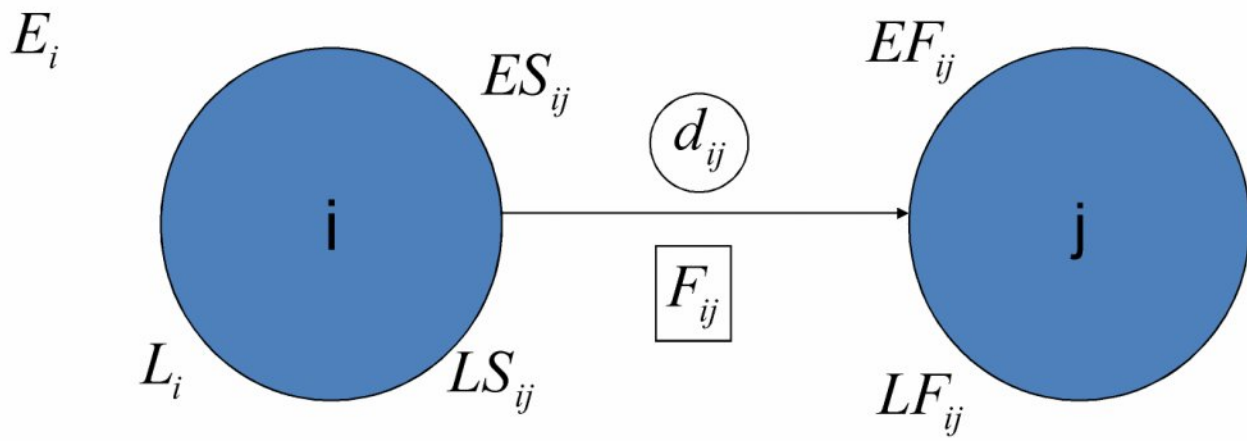
LS_{ij} = دیرترین زمان شروع فعالیت ij

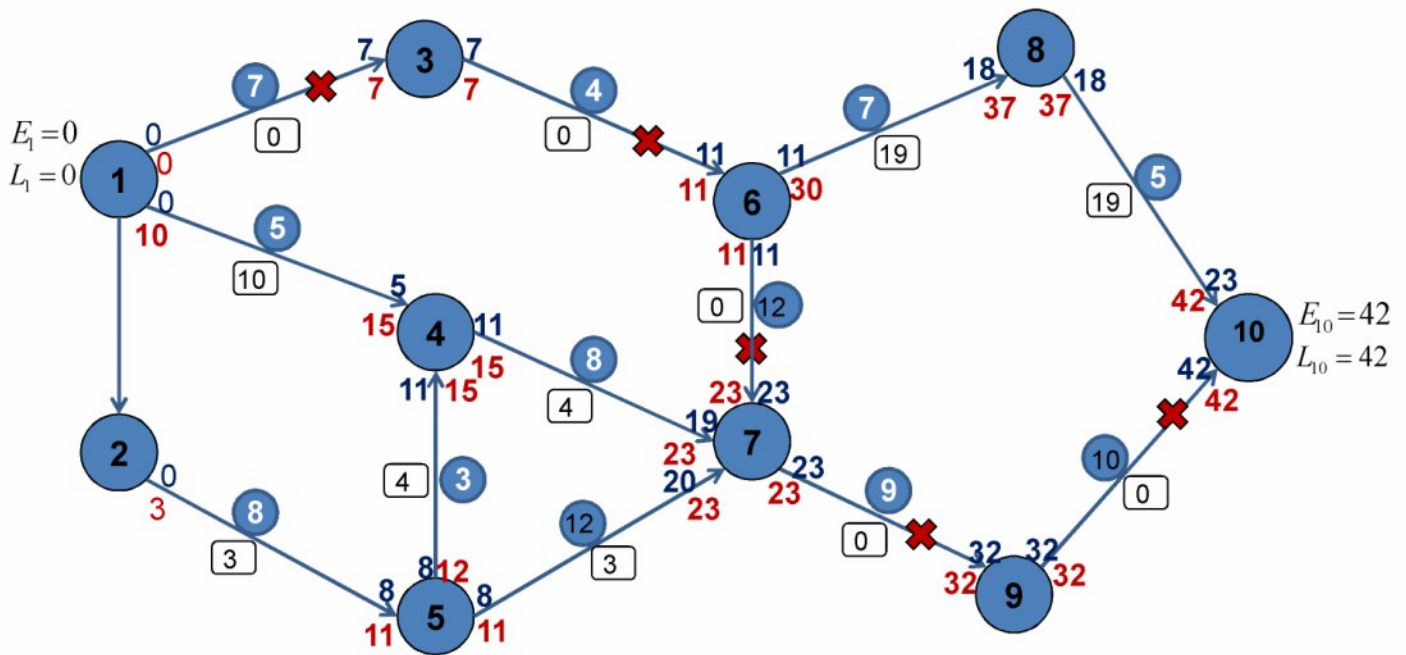
LF_{ij} = دیرترین زمان ختم فعالیت ij

F_{ij} = فرجه (شناوری) فعالیت ij

T_s = زمان تعیین شده

مجموع زمان های مسیر → → ها طول پروژه را نشان می دهد

محاسبات حرکت رو به جلو Forward:

الف: در ابتدا زمان شروع پروژه را صفر در نظر بگیرید.

ب: کلیه زمان ها را در زودترین زمان برنامه ریزی کنید.

ج: از ابتدای پروژه به سمت جلو حرکت می کنیم.

$$ES_{ij} = E_i$$

$$E_j = \text{Max}_h (EF_{hj})$$

$$EF_{ij} = ES_{ij} + d_{ij}$$

محاسبات حرکت رو به عقب Backward:

الف: معمولاً دیرترین زمان ختم پروژه را زودترین زمان ختم آن قرار می دهند.

ب: کلیه زمان ها در دیرترین زمان مجاز در نظر گرفته می شود.

ج: از انتهای پروژه به سمت ابتدا آن محاسبات صورت می گیرد.

$$LF_{ij} = L_j$$

$$L_j = \text{Min}_k (LS_{ik})$$

$$LS_{ij} = LF_{ij} - d_{ij}$$

محاسبه فرجه (شناوری) Slack (Float)

(فرجه کل) فرجه مسیر فعالیت: اختلاف بین زودترین زمان شروع و دیرترین زمان شروع فعالیت

$$F_{ij} = LS_{ij} - ES_{ij}$$

فرجه آزاد فعالیت: اختلاف بین زودترین زمان ختم و زودترین زمان وقوع واقعه ای که فعالیت به آن ختم می شود.

$$AF_{ij} = E_j - EF_{ij}$$

در مثال قبل:

$$F_{14} = 15 - 5 = 10$$

$$AF_{14} = 11 - 5 = 6$$

محاسبه مسیر بحرانی:

مسیری دارای فعالیت هایی با کمترین فرجه کل باشد، مسیر بحرانی است.

محاسبه فرجه ها (مسیر بحرانی) با کمک محاسبات رو به جلو (بدون T_s)

1. انجام محاسبات رو به جلو

2. از گره نهایی شروع می کنیم

3. در حین حرکت هر کجا به گره ای برخوردیم در صورت وجود بیش از یک مسیر از شاخه ای ادامه می

دهیم که $E_j = EF_{ij}$ شده است

نکته: T_s برای گره های انتهایی و میانی دیرترین زمان مجاز معنی دارد و برای گره شروع زودترین زمان

• اگر زمان T_s و بیش از یک گره شروع یا ختم داشته باشیم

الف- در مورد گره های شروع:

• اگر T_s داشته باشد $E_b = T_s$

• اگر T_s نداشته باشد $E_b = 0$

ب- در مورد گره های میانی:

$$\bullet \text{ اگر } T_s \text{ داشته باشد: } L_j = \underset{k}{\text{Min}}(T_s, LS_{jk})$$

$$\bullet \text{ اگر } T_s \text{ نداشته باشد: } L_j = \underset{k}{\text{Min}}(LS_{jk})$$

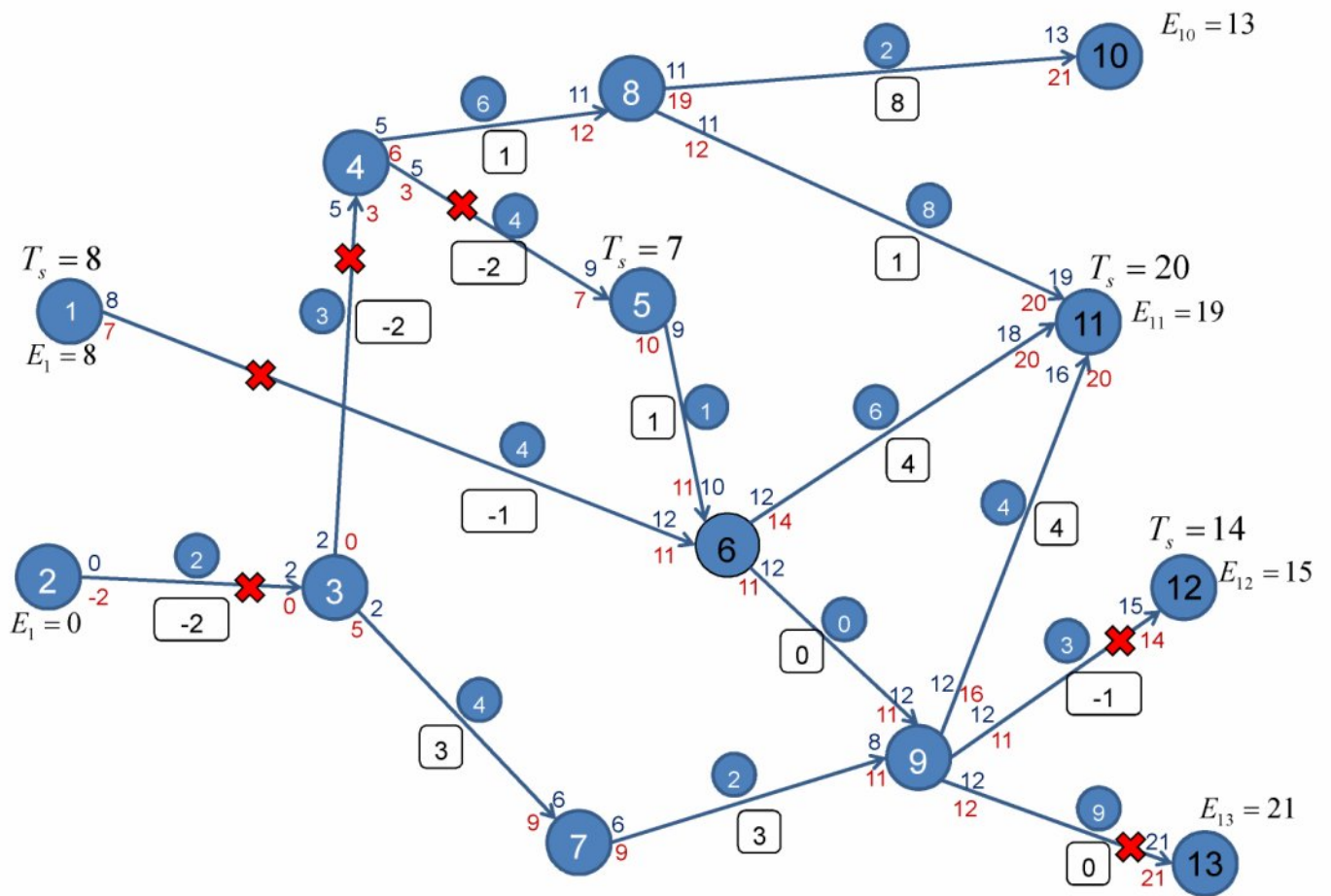
ج- در مورد گره انتهایی :

$$\bullet \text{ گره هایی که } T_s \text{ داشته باشد: } L_t = T_s$$

$$\bullet \text{ گره هایی که } T_s \text{ نداشته باشد: } L_t = \underset{p,q}{\text{Max}}\{(E_t)_p, (T_s)_q\}$$

q: گره هایی که T_s دارند.

p: گره هایی که T_s ندارند.

فعالیت های بحرانی:

درجه یک: دارای فرجه -2 : 2-3 ، 3-4 ، 4-5

درجه دو: دارای فرجه -1 : 1-6 و 9-12

درجه سه: دارای فرجه 0 : 9-13

مقابله هزینه - زمان Time – Cost trade off

- بررسی اثرات کوتاه کردن طول پروژه بر هزینه های پروژه
- انتخاب راهی که کمترین هزینه کل اجرای پروژه را دارد
- دلایل انجام این نوع تحلیل:

- (a) خواست کارفرما که معمولاً در قرارداد ذکر می شود
- (b) خواست مجریان پروژه برای جبران عقب ماندگی (چه در حین اجرا و چه در مرحله اولیه)
- (c) تهیه جدول تصمیم گیری برای مدیران ارشد تا بهترین برنامه را انتخاب کنند

-مفروضات:

- A. وجود فعالیت هایی که کاهش طول آنها امکان پذیر باشد
- B. امکانات کاهش طول فعالیت های شناسایی شده وجود داشته باشد
- C. امکانات قابل اندازه گیری بر اساس هزینه باشد
- D. رابطه بین زمان و هزینه فعالیت را که می خواهیم کاهش طول دهیم داشته باشد

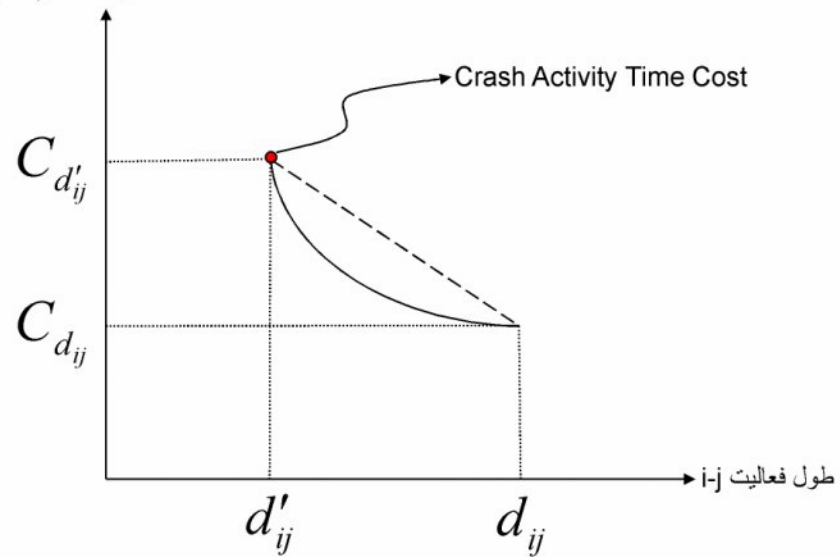
پیش از انجام این تحلیل راه های زیر را امتحان کنید:

1. تجدید نظر در محدوده پروژه
2. افزایش بهره وری نیروی انسانی
3. موازی انجام دادن کارها
4. استفاده از تکنولوژی بهتر

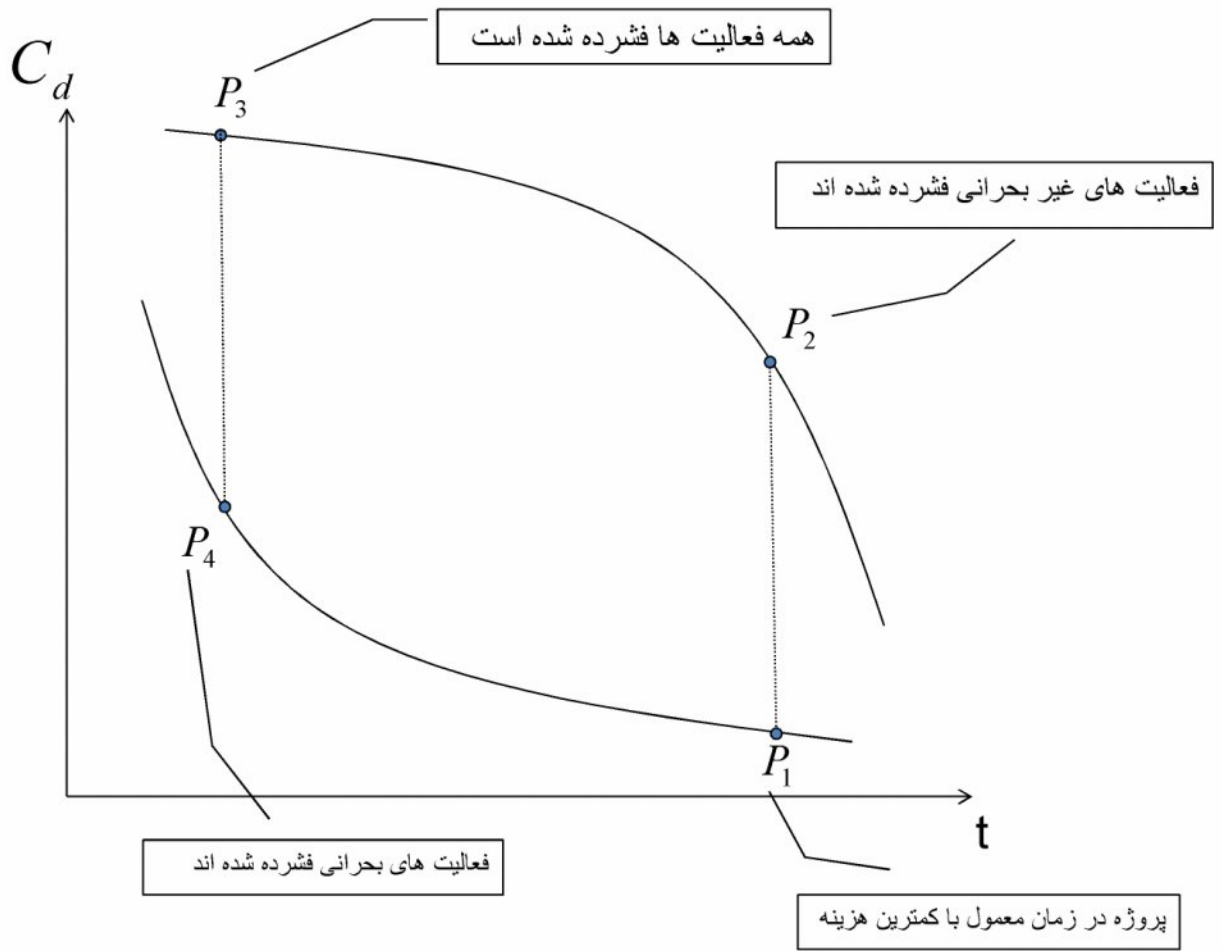
منحنی هزینه مستقیم یک فعالیت Activity Direct Cost

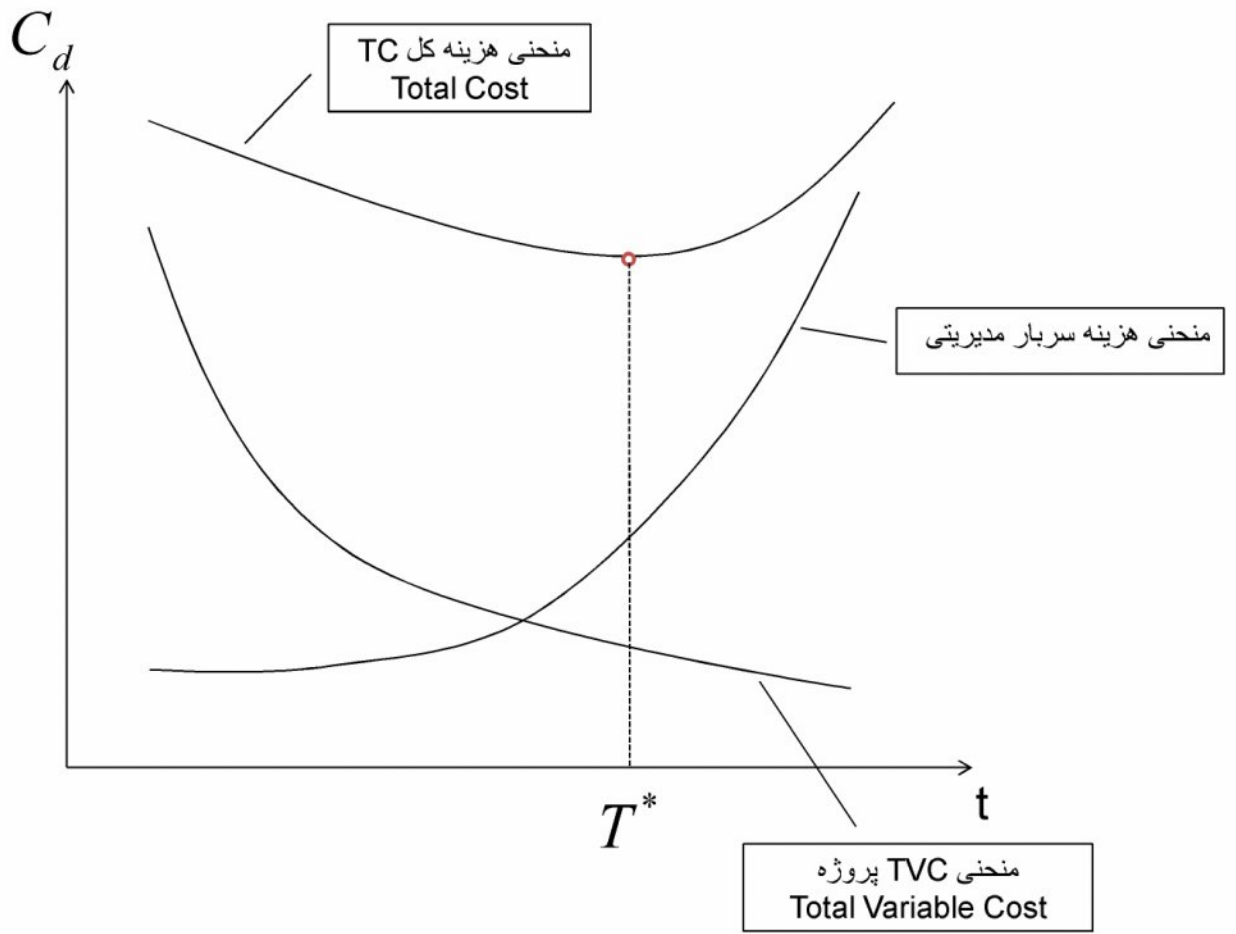
هزینه های مواد و نیروی انسانی و سایر امکاناتی که بطور مستقیم در اجرای فعالیت نقش دارند

هزینه مستقیم فعالیت i-j

$$C_{ij} = \frac{C_{d'_{ij}} - C_{d_{ij}}}{d_{ij} - d'_{ij}}$$

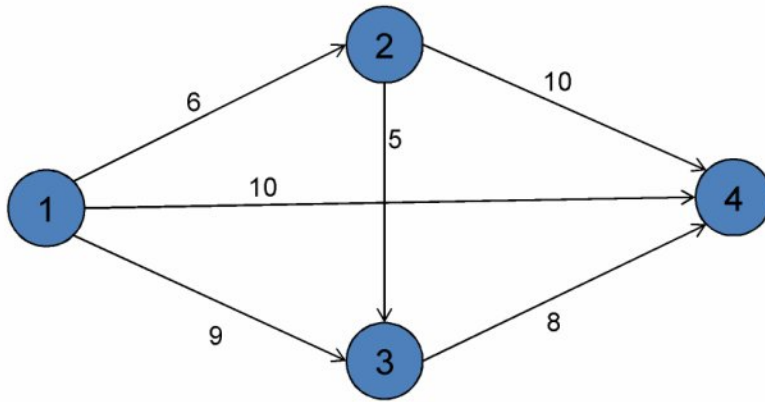

الگوریتم یافتن منحنی TC پروژه:

- (1) کلیه فعالیت های پروژه را در زمان معمول انجام دهید. زمان و هزینه را بدست آورید
  - (2) مسیر (های) بحرانی را شناسایی کنید
  - (3) در مسیر بحرانی فعالیت هایی که کمترین زمان خود هستند را شناسایی می کنیم
  - (4) راه های مختلفی را که می شود به طور همزمان مسیر(های) بحرانی را کاهش داد، بدست آورید
  - (5) هزینه انجام هر یک از راه های فوق جهت کاهش یک واحد زمانی از طول پروژه را محاسبه کنید
- تبصره: اگر یکی از راه های مشخص شده طول بعضی از مسیرهای بحرانی را بیش از یک واحد ک.تاه می کند، می توان طول یکی از فعالیت های غیر موثر آن مسیر را که قبلا کوتاه شده است را افزایش داد
- (6) راهی که کمترین افزایش هزینه را دارد انتخاب کنید و فعالیت های مربوط به آن را به اندازه حداقل مقادیر زیر کاهش دهید

- (a) اختلاف بین طول مسیر بحرانی با طولانی ترین مسیر بعدی
- (b) کمترین زمان قابل کاهش برای فعالیت هایی که در راه کار انتخابی وجود دارند
- (c) حداکثر افزایشی که با توجه به تبصره قدم پنجم در صورت واقع شدن می توان داشت
- (d) فاصله تا نقطه شکست بعدی مربوط به فعالیت هایی که باید کاهش داده شوند

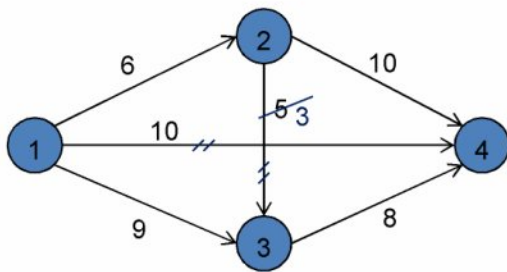
مثال:

فعالیت	C_d	$C_{d'}$	d	d'	C_{ij}
1-2	100	160	6	5	60
1-3	200	360	9	5	40
1-4	400	400	10	10	-
2-3	60	120	5	3	30
2-4	300	650	10	5	70
3-4	240	360	8	6	60

طول پروژه: $TP = 19$
 هزینه کل پروژه: $PDC = 1300$

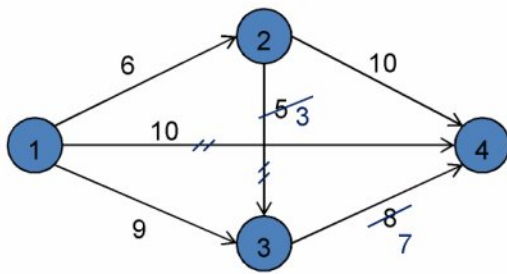
فعالیت	C_d	$C_{d'}$	d	d'	C_{ij}
1-2	100	160	6	5	60
1-3	200	360	9	5	40
1-4	400	400	10	10	-
2-3	60	120	5	3	30
2-4	300	650	10	5	70
3-4	240	360	8	6	60

مسیر بحرانی: (1-2-3-4)

	C_{ij}	فعالیت	} راه های کاهش:
	60	1-2	
انتخاب می شود ←	30	2-3	
	60	3-4	

میزان کاهش: $= \text{Min}\{(19-17), (5-3)\} = 2$

$\Rightarrow TP = 19 - 2 = 17$
 $PDC = 1300 + 2 \times 30 = 1360$

فعالیت	C_d	$C_{d'}$	d	d'	C_{ij}
1-2	100	160	6	5	60
1-3	200	360	9	5	40
1-4	400	400	10	10	-
2-3	60	120	5	3	30
2-4	300	650	10	5	70
3-4	240	360	8	6	60

مسیر بحرانی: $(1-2-3-4)$ و $(1-3-4)$

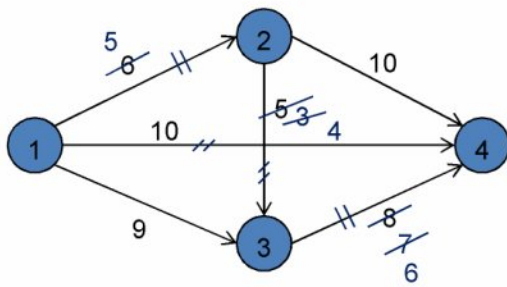
C_{ij}	فعالیت
$40+60=100$	1-3 و 1-2
60	3-4
120	3-4 و 1-2

← انتخاب می شود

راه های کاهش:

میزان کاهش: $= \text{Min}\{(17-16), (8-6)\} = 1$

$\Rightarrow TP = 17 - 1 = 16$
 $PDC = 1360 + 1 \times 60 = 1420$

فعالیت	C_d	$C_{d'}$	d	d'	C_{ij}
1-2	100	160	6	5	60
1-3	200	360	9	5	40
1-4	400	400	10	10	-
2-3	60	120	5	3	30
2-4	300	650	10	5	70
3-4	240	360	8	6	60

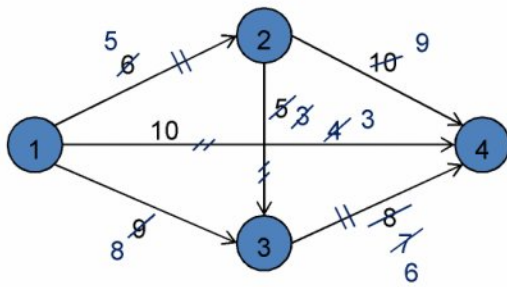
مسیر بحرانی: (1-2-4) و (1-3-4) و (1-2-3-4)

C_{ij}	فعالیت
100	1-3 و 1-2
120	3-4 و 1-2
130	2-4 و 3-4

راه های کاهش: } تبصره ← 120-30=90 ← انتخاب می شود

میزان کاهش: $= \text{Min}\{(16-10), (6-5), (7-6)\} = 1$

$\Rightarrow TP = 16 - 1 = 15$
 $PDC = 1420 + 1 \times 90 = 1510$

فعالیت	C_d	$C_{d'}$	d	d'	C_{ij}
1-2	100	160	6	5	60
1-3	200	360	9	5	40
1-4	400	400	10	10	-
2-3	60	120	5	3	30
2-4	300	650	10	5	70
3-4	240	360	8	6	60

مسیر بحرانی: (1-2-4) و (1-3-4) و (1-2-3-4)

C_{ij} فعالیت
 140   2-4 و 2-3 و 1-3 : راه های کاهش

میزان کاهش: $= \text{Min}\{(16-10), (4-3), (10-5), (9-5)\} = 1$

$\Rightarrow TP = 15 - 1 = 14$
 $PDC = 1510 + 1 \times 140 = 1650$

اگر فرض شود که به ازاء هر روز کاهش طول پروژه 70 واحد پولی صرفه جویی می شود، طول بهینه اجرای پروژه چقدر است؟

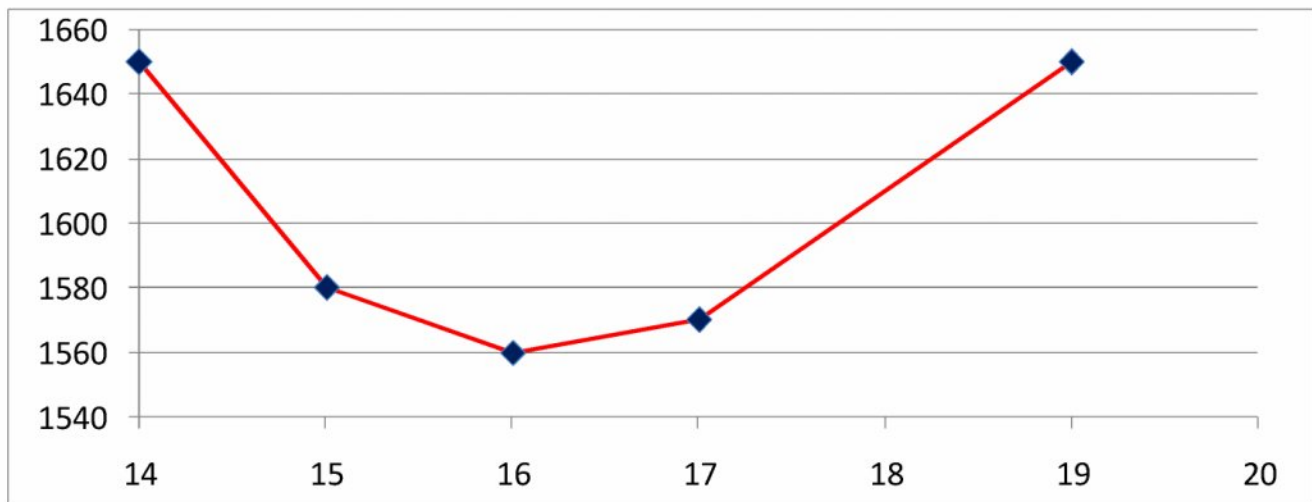
$$TC_{19} = 1300 + 5 \times 70 = 1650$$

$$TC_{17} = 1360 + 3 \times 70 = 1570$$

$$TC_{16} = 1420 + 2 \times 70 = 1560 \rightarrow *$$

$$TC_{15} = 1510 + 1 \times 70 = 1580$$

$$TC_{14} = 1650$$

محدودیت منابع

منابع محدود: با توجه به محدودیت موجود، حداقل تاخیر در پروژه ایجاد شود
منابع نامحدود: هموارسازی مصرف از منابع در طول اجرای پروژه بدون تاخیر

تخصیص منابع محدود:

- شبکه پروژه و محاسبات فرجه انجام شده است
  - سطح منابع مورد نیاز مشخص است
  - میزان مصرف از منابع فعالیت ها مشخص است
  - فرض می شود میزان مصرف منابع در طول اجرای فعالیت ثابت است
- قوانین مورد استفاده در انتخاب فعالیت هایی که به علت محدودیت منابع ناچار به تاخیر افتادن نسبت به زمانبندی اولیه هستند:

1. فعالیتی که فرجه بیشتری دارد [فعالیتی که فرجه کمتری دارد، زودتر برنامه ریزی می شود]
2. فعالیتی که طول کمتری دارند را زودتر برنامه ریزی خواهیم کرد [اگر فرجه مساوی داشته باشند]
3. اگر بر اساس معیارهای 1 و 2 فعالیت هایی مشابه داشتیم فعالیتی که تعداد شاخه های خروجی بیشتری دارد، زودتر برنامه ریزی می شود

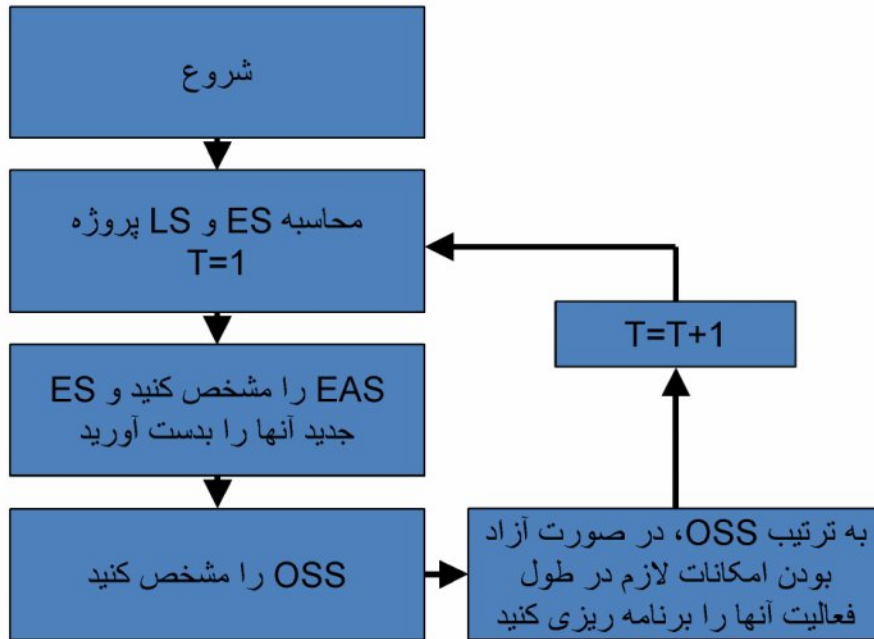
الگوریتم تجربی (ابتکاری - Heuristic)

EAS (Eligible Activity Set): مجموعه فعالیت های واجد شرایط جهت برنامه ریزی [آنهايي که فعالیت

های ما قبل آنها برنامه ریزی شده است]

OSS : Ordered Scheduling Set

مجموعه فعالیت هایی از EAS که زمان اجرای آنها فرا رسیده است و به ترتیب قوانین اشاره شده مرتب شده اند

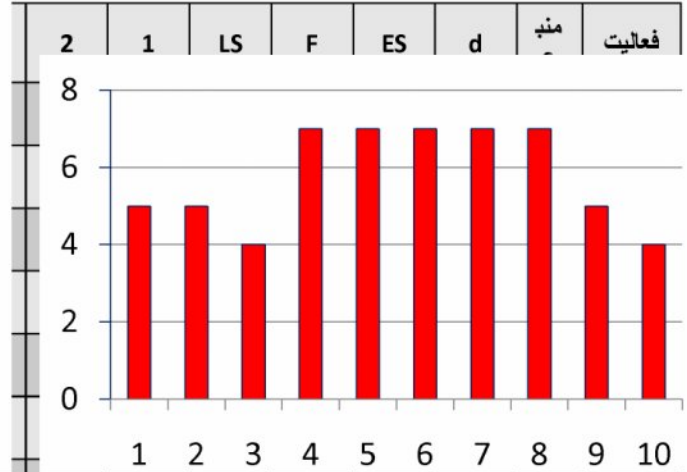
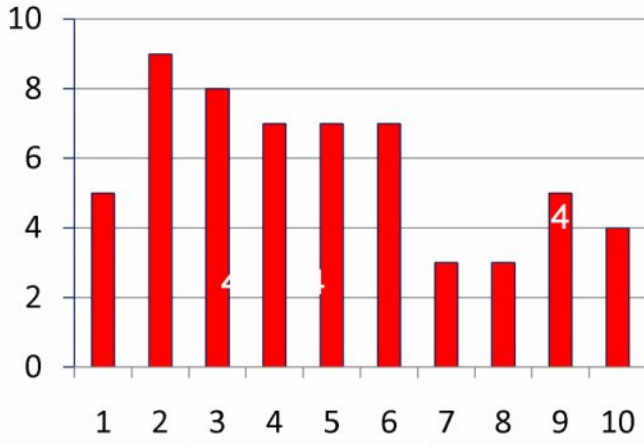
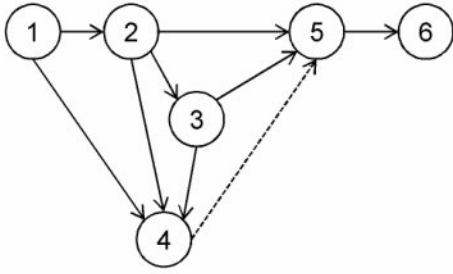
تخصیص منابع نامحدود

روش برگس Burgess

- قدم اول: فعالیت ها را در شبکه به نحوی شماره گذاری کنید که شماره انتهای هر فعالیت از ابتدای آن بیشتر باشد.
- در جدول این فعالیت ها را بر اساس افزایش شماره انتهایی آنها مرتب کنید.
- محاسبات ES، LS و سطح منبع لازم در جدول آورده می شود.
- قدم دوم: در جدول تهیه شده پایین ترین فعالیتی که هنوز برنامه ریزی نشده است را در نظر گرفته و آن را به نحوی برنامه ریزی می کنیم که مجموع مربعات سطح استفاده از منبع کمتری ایجاد کند، در صورتی که بیش از یک راه حل داشته باشیم، فعالیت را در دیرترین زمان برنامه ریزی می کنیم.
- قدم سوم: فعالیتی که برنامه ریزی کرده اید را ثابت نگه داشته و فعالیت بالایی آن را برنامه ریزی کنید. این قدم را تا رسیدن به اولین فعالیت جدول تکرار نمایید.
- قدم چهارم: تکرار بعدی الگوریتم با اجرای قدم دوم و سوم برای جدول در صورتیکه منجر به کاهش مجموع مربعات مصرف از منبع گردد، اجرا خواهد شد.
- در انجام این قدم همواره فعالیت ها به سمت دیرترین زمان انتقال داده می شود.
- قدم پنجم: قدم های دوم و سوم و چهارم را با شماره گذاری جدیدی برای فعالیت ها اجرا نمایید تا احتمال یافتن جواب بهتر را افزایش دهید.

مثال:

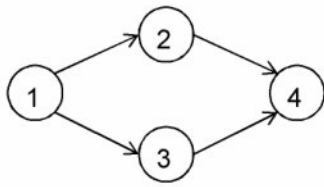

2	1	LS	F	ES	d	منبج	فعاليت
	2						
		9	5	4	1	2	3-5
		10	4	6	-	-	4-5
4		10	0	10	1	4	5-6

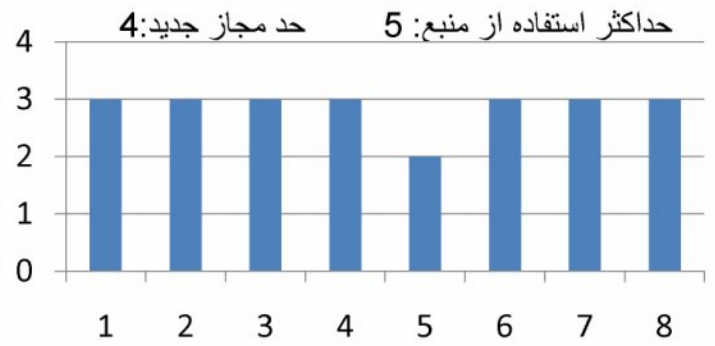
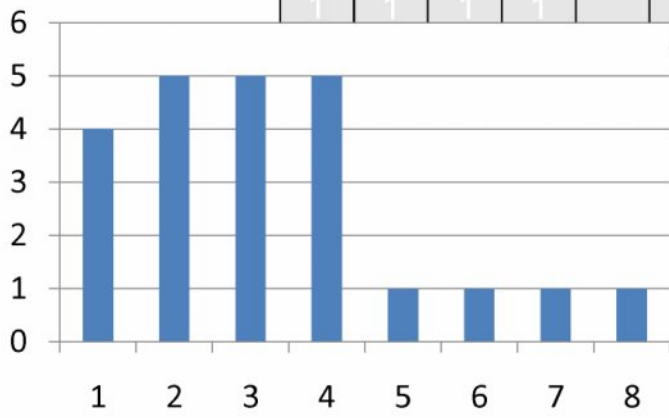
روش تعدیل شده ویست Weist:

- قدم اول: فعالیت ها را همانند روش برگس شماره گذاری و مرتب نمائید. کلیه فعالیت ها را در زودترین زمان ممکن برنامه ریزی کنید.
- قدم دوم: حداکثر مصرف از منبع را حساب نمائید و حداکثر مجاز جدید که یک واحد کمتر از حداکثر مصرف است تعریف کنید.
- قدم سوم: از بالای جدول زمانبندی فعالیت ها شروع کرده و فعالیت ها را در زودترین زمان ممکن به نحوی برنامه ریزی می کنیم تا مصرف از منبع از سطح مجاز جدید تعریف شده بیشتر نشود و اگر بیشتر گردید به قدم بعد بروید.
- قدم چهارم: فعالیت هایی که در نقض حد جدید موثر هستند را شناسایی کرده و به ترتیب کاهش فرجه مرتب نمائید. با تغییر اولین فعالیت سعی می نماییم تا حد جدید رعایت شود.
- قدم پنجم: برنامه ریزی را برای فعالیت های بعدی در زودترین زمان ممکن با توجه به فرجه های آنها ادامه دهید. اگر مورد جدیدی از نقض حد جدید به وجود آمد، به قدم چهارم برگردید. اگر همه فعالیت ها با موفقیت برنامه ریزی شدند، به قدم دوم بروید.

مثال:

8	7	6	5	4	3	2	1	F	ES	d	منبع	فعالیت
			1				1	4	1	1	1	1-2
				3	3	3	3	0	1	4	3	1-3
2	2	2	2	2	2	2		4	2	3	2	2-4
1	1	1	1					0	5	4	1	3-4

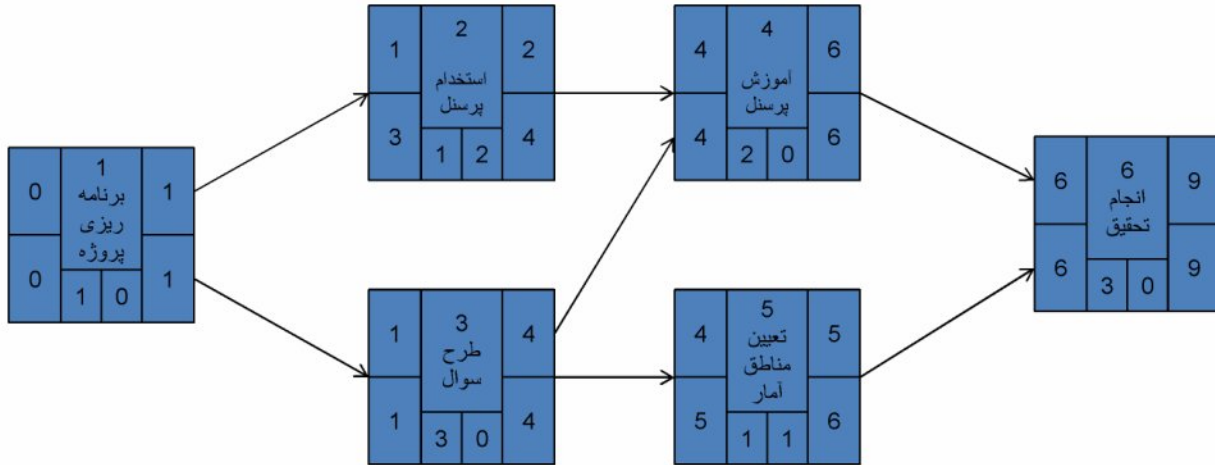

شبکه های (Activity On Node) AON

شبکه های معمولی: نمایش فعالیت توسط یک گره

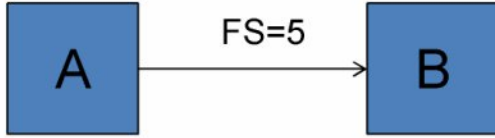
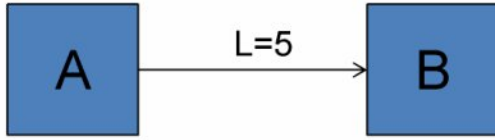
ES	کد فعالیت	EF
	شرح مختصر	
LS	d F	LF

مثال:

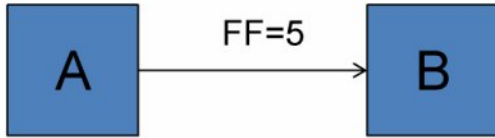
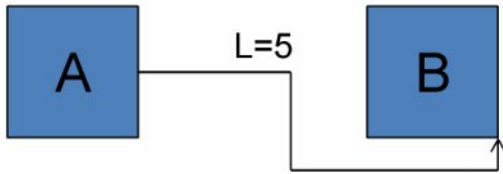

شبکه فعالیت روی گره تقدم تاخري PDM (Precedence Diagram Method)

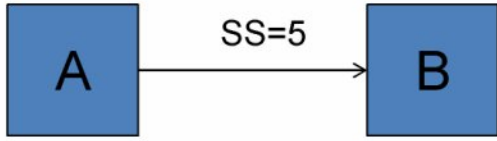
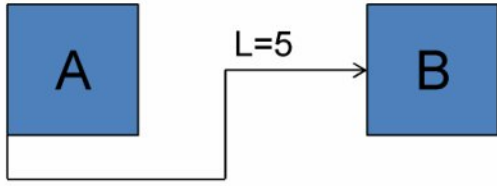
• روابط ختم به شروع:

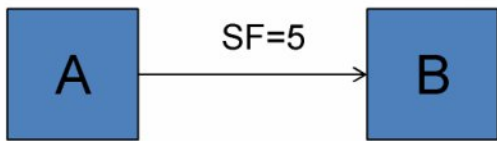
• روابط ختم به ختم:

• روابط شروع به شروع:

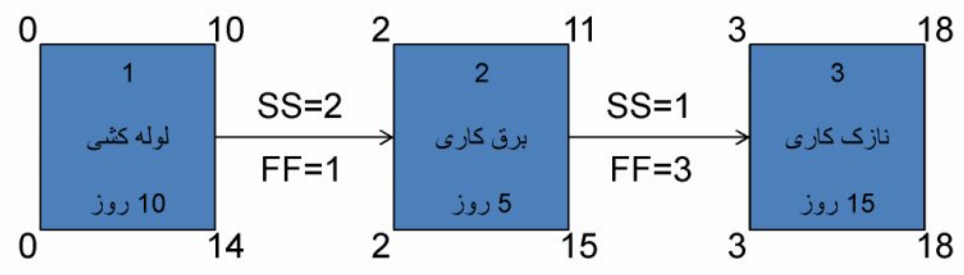
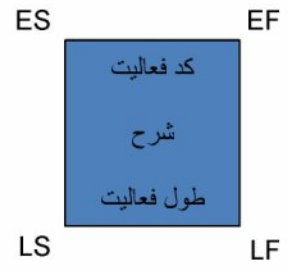

• روابط شروع به ختم:

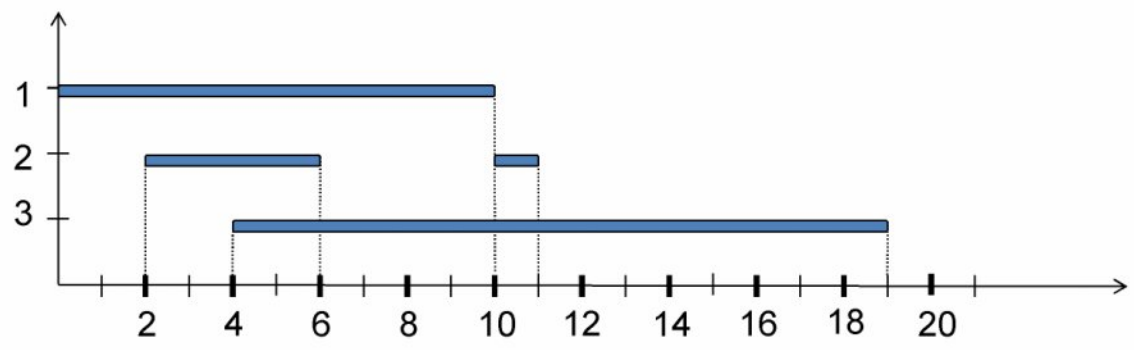

تحلیل شبکه های PDM:

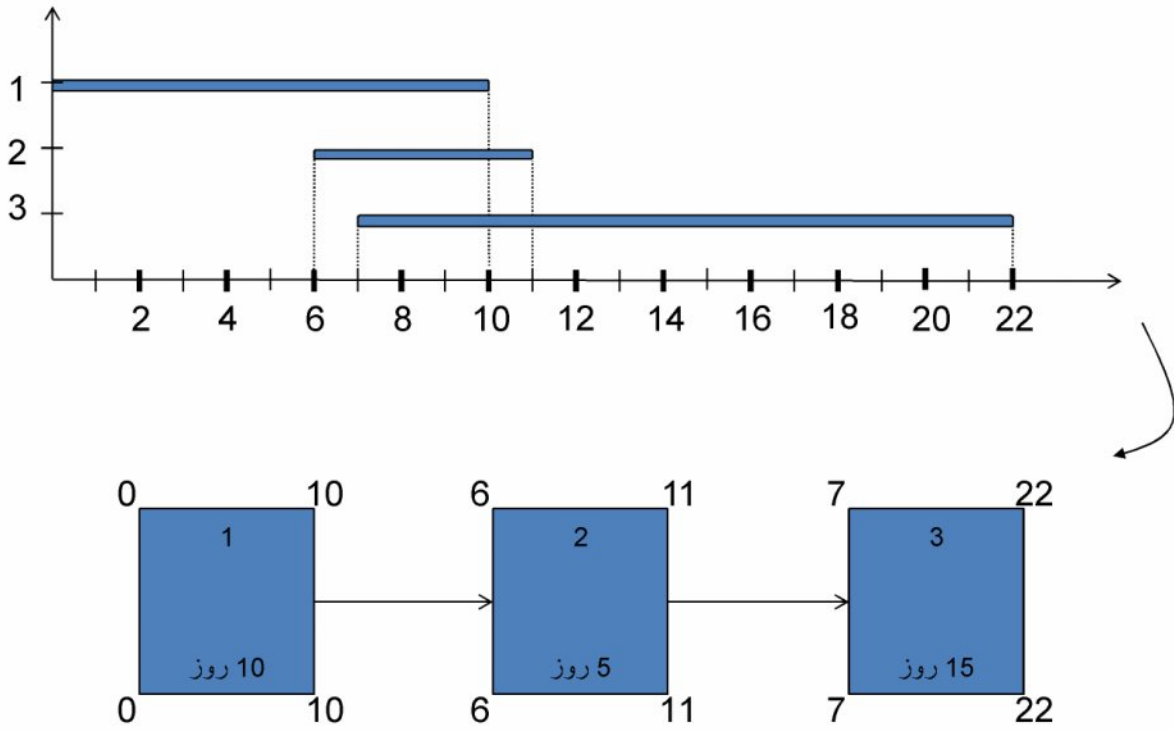
راهنما:

• اگر مجاز به شکستن فعالیت ها باشیم:

• اگر مجاز به شکستن فعالیت ها نباشیم:

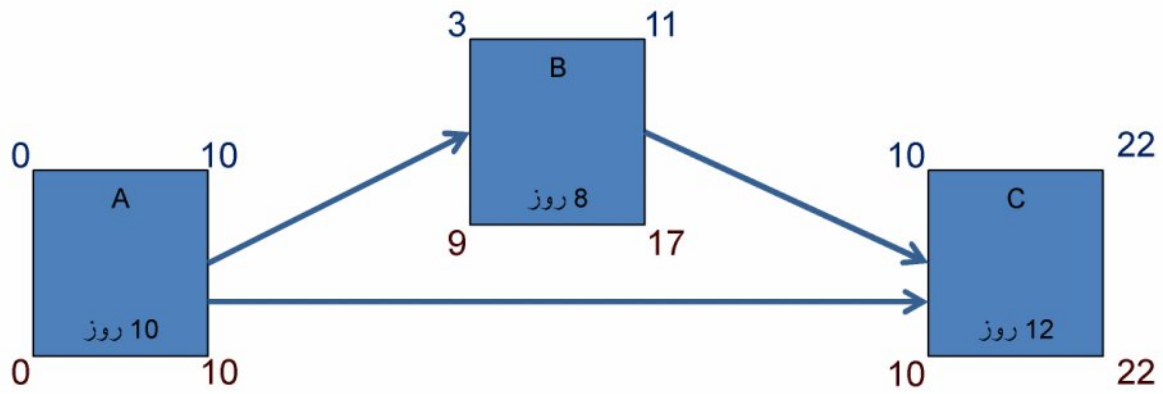

روابط در حالت مجاز نبودن به شکستن فعالیت ها:

$$ES_j = \underset{i}{Max} \left\{ \begin{array}{l} (T_s)_b \\ ES_i + SS_{ij} \\ ES_i + SF_{ij} - D_j \\ EF_i + FS_{ij} \\ EF_i + FF_{ij} - D_j \end{array} \right. \quad EF_j = ES_j + D_j$$

$$LF_i = \underset{j}{Min} \left\{ \begin{array}{l} (T_s)_t \\ LF_j - FF_{ij} \\ LF_j - SF_{ij} + D_i \\ LS_j - FS_{ij} \\ LS_j - SS_{ij} + D_i \end{array} \right. \quad LS_i = LF_i - D_i$$

$$ES_A = 0$$

$$EF_A = 10$$

$$ES_B = \text{Max}\{0, 0 + 3\} = 3$$

$$ES_C = \text{Max}\{11 + 5 - 12, 10 + 0, 0\} = 10$$

$$LF_B = 22 \Rightarrow LS_C = 10$$

$$LF_B = \text{Min}\{22, 22 - 5\} = 17$$

$$LF_A = \text{Min}\{22, 9 - 3 + 10, 10\} = 10$$

شبکه های احتمالی

PERT – GERT

طول فعالیت ها احتمالی می باشد.

برای سادگی محاسبات فرض می شود زمان فعالیت ها از توزیع بتا پیروی می کند که دارای میانگین $\frac{a+4m+b}{6}$ و انحراف استاندارد تخمینی $\frac{b-a}{3.2}$ است.

a, m, b تخمین خوشبینانه، محتمل و بدبینانه اجرای یک فعالیت می باشد.

$$D_i = d_1 + d_2 + \dots + d_k \quad \text{طول مسیر بحرانی ام:}$$

d_j طول فعالیت زام (متغیر تصادفی)

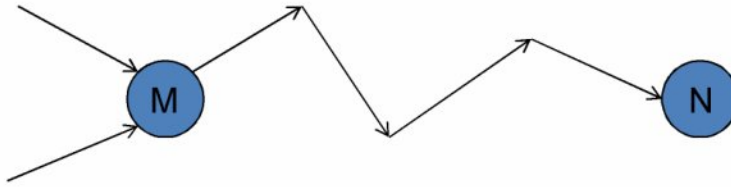
قضیه حد مرکزی: اگر $X_1, X_2, \dots, X_n$ متغیرهای تصادفی مستقل باشند (با تابع توزیع یکسان) در آن

صورت $X = X_1 + X_2 + \dots + X_n$ دارای توزیع نرمال خواهد بود اگر $n \rightarrow \infty$

• اگر $n \geq 4$ شرایط بهره گیری از قضیه حد مرکزی برقرار است.

$$E(D_i) = \sum_{d_j \in i} E(d_j)$$

$$Var(D_j) = \sum Var(d_j)$$

$$D_i = E_M + D_{M-N}$$

زمان وقوع گره M

طول مسیر از گره M تا N

• در حالت کلی:

$$E(D_i) = E(E_M) + E(D_{M-N})$$

$$Var(D_i) = Var(E_M) + Var(D_{M-N})$$

بدست آوردن مقدار احتمال وقوع واقعه N تا یک تاریخ معین:

$$P(E_N < D) = ?$$

الف: اگر فقط یک مسیر بین گره شروع و N وجود داشته باشد:

$$P(E_N < D) = P\left(\frac{D_1 - E(D_1)}{\sigma_{D_1}} < \frac{D - E(D_1)}{\sigma_{D_1}}\right) = P(z < \alpha)$$

با مراجعه به جدول نرمال استاندارد مقدار نرمال بدست می آید

ب: اگر بیش از یک مسیر بین گره شروع و N موجود باشد و K مسیر داشته باشیم:

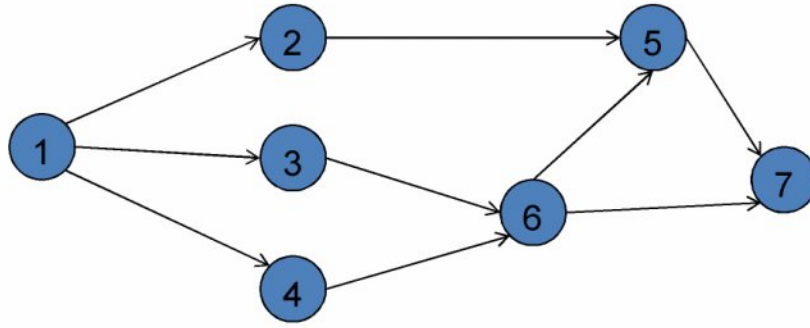
$$P(E_N < D) = P(D_1 < D, D_2 < D, \dots, D_k < D)$$

• اگر فرض کنیم مسیرها مستقل از هم باشند داریم:

$$P(E_N < D) = P(D_1 < D) \cdot P(D_2 < D) \dots P(D_k < D)$$

• در محاسبات PERT پس از در نظر گرفتن متوسط طول فعالیت ها، مسیری که طولانی ترین زمان را دارد، در ادامه محاسبات به کار گرفته می شود.

مثال: احتمال آنکه واقعه 5 حداکثر تا آخر روز 13 روی دهد چقدر است؟

فعالیت	a	m	b	$E(d_j)$	σ_{d_j}
1-2	3	4	5	4	$2/3.2$
1-3	2	4	5	$23/6$	$3/3.2$
1-4	1	1.5	4	$11/6$	$3/3.2$
2-5	2	2	2	2	0
3-7	5	6	8	$37/6$	$3/3.2$
4-6	1	3	4	$17/6$	$3/3.2$
6-5	1	2	3	2	$2/3.2$

طولانی ترین مسیر عبارت است از 1-3-6-5

$$E(D_m) = \frac{37}{6} + \frac{23}{6} + 2 = 12$$

$$Var(D_m) = \left(\frac{3}{3.2}\right)^2 + \left(\frac{3}{3.2}\right)^2 + \left(\frac{2}{3.2}\right)^2 = (1.5)^2 \Rightarrow \sigma_{D_m} = 1.5$$

$$P(E_s < 13) = ?$$

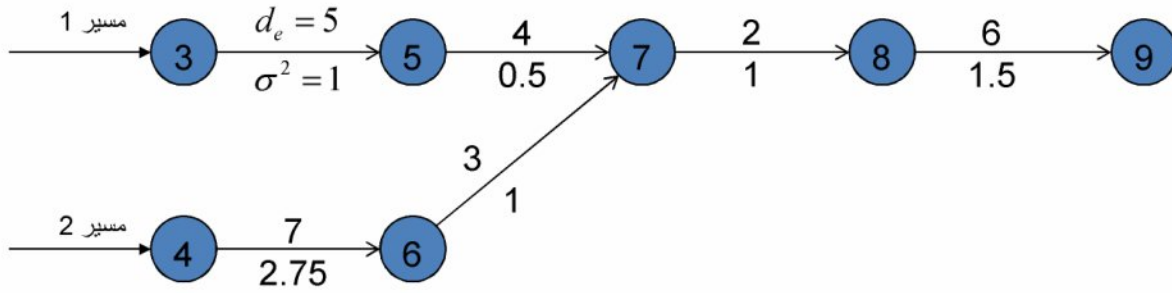
$$P(D_m \leq 13) = P\left(Z \leq \frac{13-12}{1.5}\right) = P(Z \leq 0.67) = 0.75$$

• اگر بخواهیم بدانیم با احتمال 0.95 واقعه 5 در چه زمانی روی خواهد داد:

$$P(D \leq x) = 0.95 \Rightarrow P\left(Z \leq \frac{x-12}{1.5}\right) = 0.95$$

$$\Rightarrow \frac{x-12}{1.5} = 1.64 \Rightarrow x = 14.46$$

$$P(E_9 \leq 36 | E_3 = 14, E_4 = 10) = ? = P(D_m \leq 36)$$

$$D_1 = 5 + 4 + 2 + 6 = 17$$

$$E_3 = 14 \Rightarrow D_1 = 31$$

$$D_2 = 7 + 3 + 2 + 6 = 18$$

$$E_4 = 10 \Rightarrow D_2 = 28$$

$$\sigma_{D_1} = \sqrt{1 + 0.5 + 1 + 1.5} = 2$$

$$P(D_m \leq 36) = P\left(Z \leq \frac{36 - 31}{2}\right) = P(Z \leq 2.5) = 0.994$$

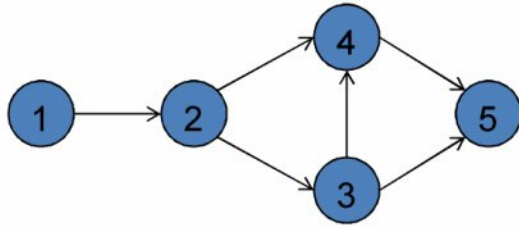
خطا در پرت:

- اگر متوسط طول مسیرهای منتهی به واقعه مورد بررسی به مسیری که طولانی تر است نزدیک باشد، خطا در پرت افزایش می یابد.
- اگر واریانس طول مسیرهای منتهی به واقعه مورد بررسی زیاد باشد
- اگر تفاوت طول متوسط در مسیری که دارای طولانی ترین زمان هستند کمتر از انحراف معیار هر کدام از آنها باشد، خطا قابل توجه است

استفاده از شبیه سازی (مونت کارلو) در پروژه:

- توزیعات واقعی فعالیت ها در نظر گرفته می شود
- شبیه سازی به تعداد مشخص
- در هر بار به ازاء یک فعالیت، یک عدد تصادفی با توزیع آن تولید می شود
- در هر بار با مساله ای قطعی مواجهیم

مثال:

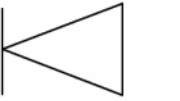
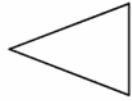
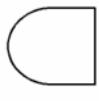

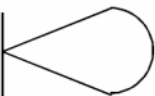
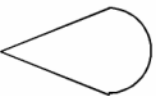
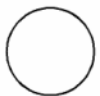
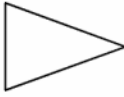
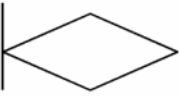
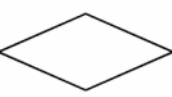
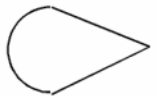
4-5	3-5	3-4	2-4	2-3	1-2	Run
7	3	5	3	6	2	1
4	3	5	10	4	2	2
4	2	4	7	3	4	3
4	3	6	9	9	3	4

D_m	Critical Path	Run
20	1-2-3-4-5	1
16	1-2-4-5	2
15	1-2-3-4-5 1-2-4-5	3
21	1-2-3-4-5	4

شبکه های گرت GERT

در شبکه هایی که بعضی از فعالیت ها دارای احتمال وقوع می باشد و حلقه نیز وجود دارد.

تعاریف:

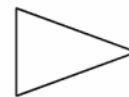
		«یا»ی مستثنی کننده Exclusive – or	«یا»ی شامل Inclusive – or	«و» and
قطعی	ورودی خروجی			
				
احتمالی				

خروجی:

: تمام شاخه های خروجی گره روی خواهند داد.

: در صورت وقوع این گره فقط یکی از فعالیت های خروجی آن روی خواهد داد

ورودی:

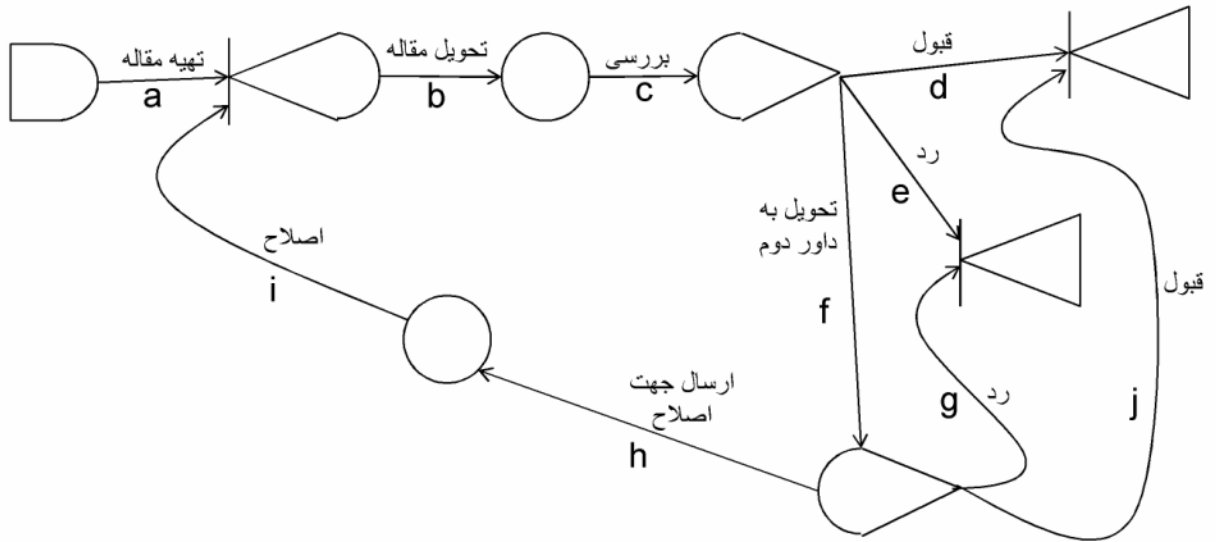
• «یا»ی مستثنی کننده: وقوع هر یک از شاخه های ورودی به این گره باعث وقوع گره خواهد شد، اما یک زمان مشخص تنها یکی از شاخه ها روی داده است.

• «یا»ی شامل: وقوع هر یک از شاخه های وارد به این گره باعث وقوع گره می شود، هر فعالیتی که زودتر روی دهد زمان وقوع گره را معین می کند.

• «و»: برای رویداد گره، وقوع تمام شاخه های وارد به آن ضروری است.

شاخه: هر شاخه ای نمایانگر یک فعالیت است که زمان و احتمال وقوع آن مشخص است.

مثال:

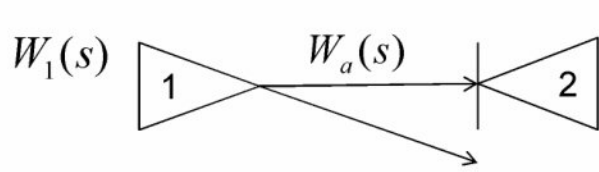
هدف تحلیل: در این مثال بدست آوردن $E_{(t_a)}, P_a, E_{(t_r)}, P_r$

تحليل شبکه گرت:

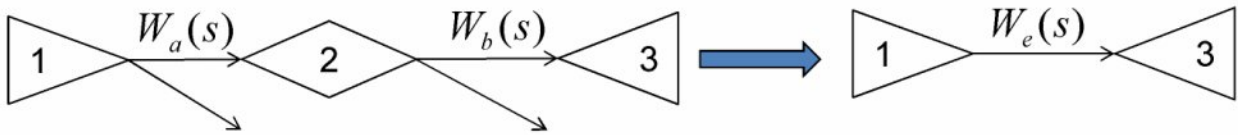
تابع W را به صورت $W_i(s) = P_i \cdot M_i(s)$ تعريف می کنیم که در آن P_i احتمال وقوع متغير تصادفی t و $M_i(s)$ تابع مولد گشتاور متغير تصادفی t :

$$M_i(s) = E(e^{st}) = \int_t e^{st} f(t) dt$$

خواص توابع W در شبکه های گرت:

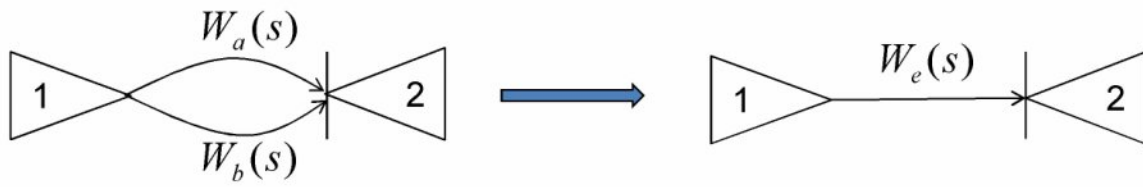

$$\begin{cases} t_2 = t_1 + t_a \\ W_2(s) = W_1(s) \cdot W_a(s) \end{cases}$$

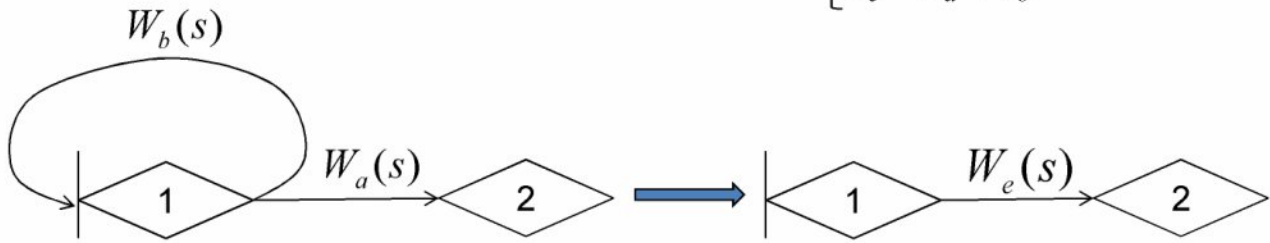

$$\begin{cases} W_e(s) = W_a(s) \cdot W_b(s) \\ t_e = t_a + t_b \end{cases}$$

$$\begin{cases} W_e(s) = W_a(s) + W_b(s) \\ P_e = P_a + P_b \end{cases}$$

$$W_e = \frac{W_a}{1 - W_b}$$

رابطه توپولوژی در گراف جریان:

$$H(s) = 1 + \sum_m \sum_i (-1)^m . L_i(m, s) = 0$$

$L_i(m, s)$: ارزش m حلقه منفصل ($m \neq 1$)

حلقه منفصل: حلقه بدون فصل مشترک با سایر حلقه ها
حلقه: مسیری که از یک گره شروع و به همان گره ختم شود و از هر گره بیش از یک بار عبور نکند.

$L_i(1, s)$: ارزش حلقه نام

$$L_i(1, s) = \prod_{j \in i} W_j(s)$$

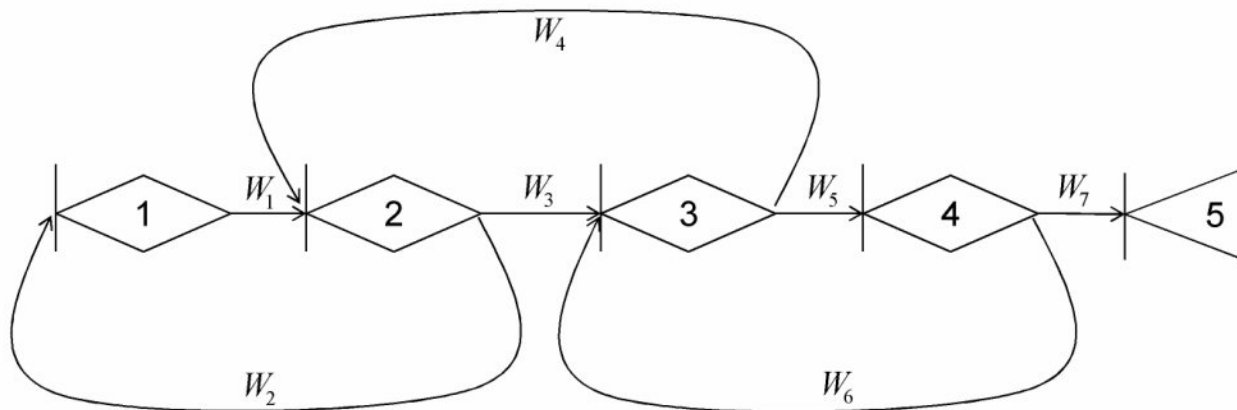
• تابع W برای فعالیت هایی که بر روی حلقه نام قرار می گیرند.

$$L_i(m, s) = \prod_k L_k(1, s)$$

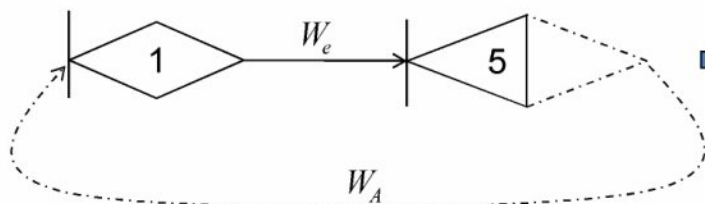
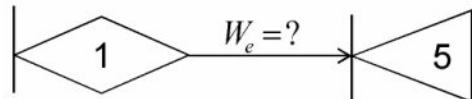
$$H(s) = 1 + \sum_m \sum_i (-1)^m . L_i(m, s) = 0$$

K : تعداد حلقه های منفصل در مجموعه نام

مثال:

•تابع بین گره 1 و 5 را بدست آورید.

$$\Rightarrow H(s) = 1 - W_e \cdot W_A = 0 \Rightarrow W_e = \frac{1}{W_A}$$

$$H(s) = 1 - W_1 \cdot W_2 - W_3 \cdot W_4 - W_5 \cdot W_6 - W_1 \cdot W_3 \cdot W_5 \cdot W_7 \cdot W_A + W_1 \cdot W_2 \cdot W_5 \cdot W_6 = 0$$

$$\Rightarrow W_e = \frac{1}{W_A} = \frac{W_1 \cdot W_3 \cdot W_5 \cdot W_7}{1 - W_1 \cdot W_2 - W_5 \cdot W_6 - W_3 \cdot W_4 + W_1 \cdot W_2 \cdot W_5 \cdot W_6}$$

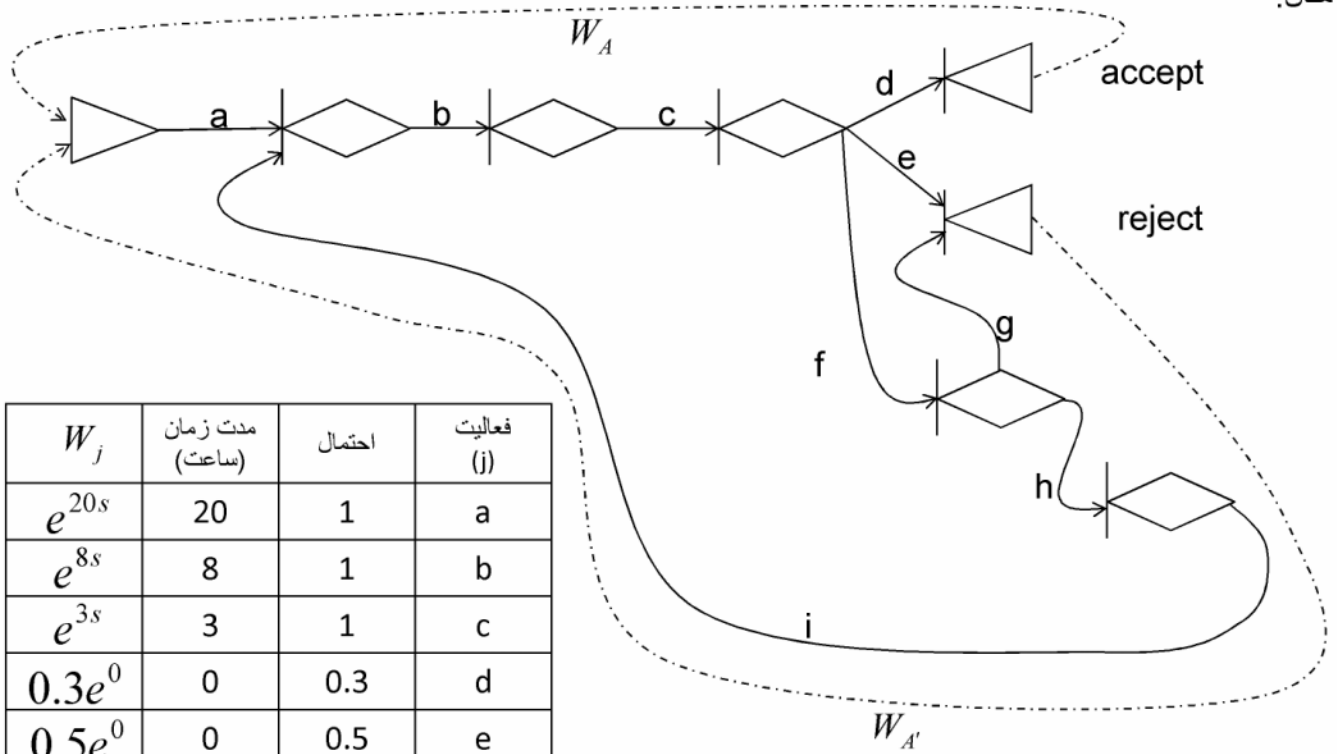
یادآوری:

$$W_e(s) = P_e \cdot M_e(s)$$

$$s = 0 \Rightarrow W_e(s = 0) = P_e \cdot M_e(s = 0) = P_e$$

$$E(t_e) = \left. \frac{dM_e(s)}{ds} \right|_{s=0}$$

•مثال:

W_j	مدت زمان (ساعت)	احتمال	فعالیت (j)
e^{20s}	20	1	a
e^{8s}	8	1	b
e^{3s}	3	1	c
$0.3e^0$	0	0.3	d
$0.5e^0$	0	0.5	e
$0.2e^0$	0	0.2	f
$0.4e^{4s}$	4	0.4	g
$0.6e^{2s}$	2	0.6	h
e^{8s}	8	1	i

• یافتن احتمال قبولی و زمان متوسط قبولی:

$$1 - W_A \cdot W_{e_{accept}} = 0 \Rightarrow W_{e_{accept}} = \frac{1}{W_A}$$

$$H(s) = 1 - W_a \cdot W_b \cdot W_c \cdot W_d \cdot W_A - W_b \cdot W_c \cdot W_f \cdot W_h \cdot W_i$$

$$W_A = \frac{1 - 0.12e^{21s}}{0.3e^{31s}} \Rightarrow W_{e_{accept}} = \frac{0.3e^{31s}}{1 - 0.12e^{21s}}$$

$$P_{e_{accept}} = W_{e_{accept}}(s=0) = \frac{15}{44}$$

$$E(t_{accept}) = \frac{d}{ds} M_e(s) \Big|_{s=0}$$

$$M'_e(s) = \frac{44}{15} \times 0.3 \left[\frac{31e^{31s}(1 - 0.12e^{21s}) + 0.12 \times 21e^{52s}}{(1 - 0.12e^{21s})^2} \right]$$

$$M'_e(s=0) = 33.86$$

• یافتن احتمال و متوسط زمان رد شدن:

$$H(s) = 1 - W_{e_{reject}} W_{A'} = 0 \Rightarrow W_{e_{reject}} = \frac{1}{W_{A'}}$$

$$H(s) = 1 - W_a \cdot W_b \cdot W_c \cdot W_e \cdot W_{A'} - W_a \cdot W_b \cdot W_c \cdot W_f \cdot W_g \cdot W_{A'} - W_b \cdot W_c \cdot W_f \cdot W_h \cdot W_i = 0$$

$$\Rightarrow W_{e_{reject}} = \frac{e^{31s} (0.5 + 0.08e^{4s})}{1 - 0.12e^{21s}}$$

$$\Rightarrow P_{e_{reject}} = \frac{22}{44}$$

$$E(t_{reject}) = M'_{e_{reject}}(s=0) = 33.41$$

روش ارزش افزوده (کنترل زمانی و هزینه ای پروژه)

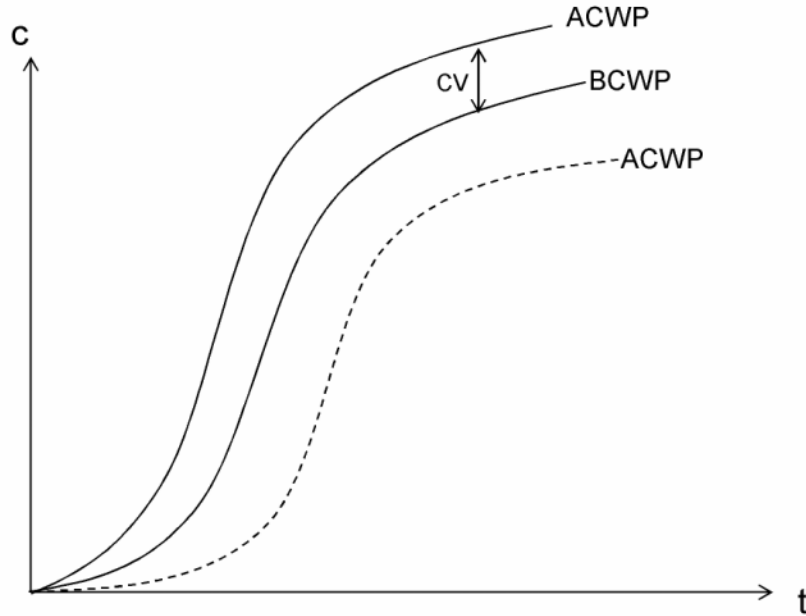
• گزارش بر اساس هزینه ها تهیه شده

• هزینه های تخمینی در هنگام برنامه ریزی تهیه شده اند و در زمان اجرای پروژه دقیقاً اجزا هزینه های تخمینی

دربرگیرنده فعالیت مد نظر قرار می گیرد، نه کمتر نه بیشتر

:BCWP (Budget Cost Work Performed)

• هزینه های پیش بینی شده برای بخشی از کار که عملاً بر اساس گزارشات پیشرفت دریافتی تمام شده است.

مثال:

BCWP	درصد تکمیل	هزینه پیش بینی شده در بودجه	فعالیت
50	50	100	A
100	50	200	B
12.5	25	50	C
12.5	25	20	D
12.5	25	30	E

ACWP (Actual Cost Work Performed)

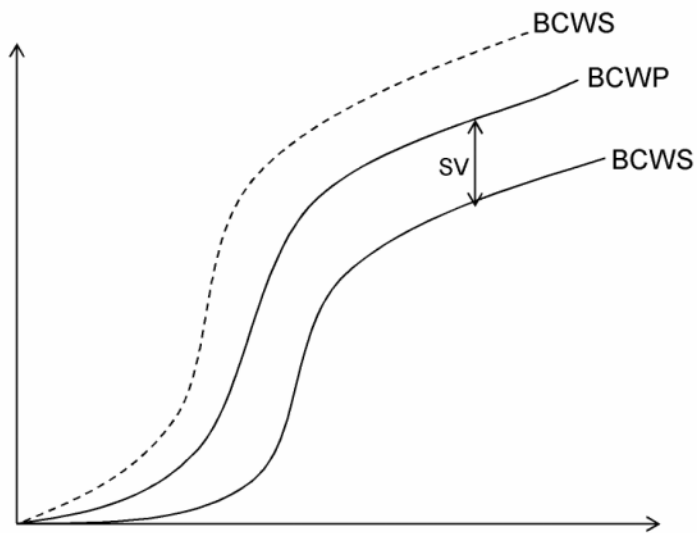
CV (Cost Variation)= BCWP – ACWP

CV>0 به معنی خرج کمتر

CV<0 به معنی خرج بیشتر از بودجه پیش بینی شده

BCWS (Budget Cost Work Scheduled):

منحنی هزینه های پیش بینی شده برای زمان بندی پیش بینی شده

$$SV = BCWP - BCWS$$

$SV > 0$ یعنی عقب افتادن از زمان پیش بینی شده

$SV < 0$ یعنی جلو افتادن از زمان پیش بینی شده

ECAC (Estimation Cost of Completion)

تخمین هزینه در زمان تکمیل:

$$ECAC = PB - CV$$

با این فرض که مابقی کارهای باقیمانده مطابق بودجه باشد:

$$ECAC = PB \left(\frac{ACWP}{BCWP} \right)$$